

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Magisterské/ kombinované studium

Studijní obor: Učitelství náboženství pro základní školy

2020/2022

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Jan Zaplatil

**Hodnoty studentů Vojenské střední školy připravujících se na službu v
AČR**

Olomouc 2022

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Jiří Pospíšil Ph.D.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a použil jsem při tom jen uvedené prameny a literaturu. Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Cyrilometodějské teologické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a zpřístupněna ke studijním účelům.

V Brně dne 22. dubna 2022

Bc. Jan Zaplatil

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucímu diplomové práce PhDr. Jiřímu Pospíšilovi Ph.D. za odborné vedení a cenné rady a připomínky, kterými velmi přispěl k vypracování této práce.

Dále děkuji studentům Vojenské střední školy v Moravské Třebové, kde jsem prováděl výzkum a AČR za možnost vyslání na toto studium.

Děkuji také své ženě Ivě Zaplatilové za neutuchající podporu a trpělivost.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Jan Zaplatil
Katedra nebo ústav:	Cyrlometodějská teologická fakulta UP, Katedra křesťanské sociální práce
Vedoucí práce:	PhDr. Jiří Pospíšil, Ph.D.
Rok obhajoby:	2022

Název práce:	Hodnoty studentů Vojenské střední školy připravujících se na službu v AČR
Název v angličtině:	Values of military high school students preparing for service in the Army of the Czech Republic
Anotace práce:	Diplomová práce se zabývá obecnými hodnotami studentů Vojenské střední školy v Moravské Třebové, kteří se připravují na tomto vojenském lyceu na službu v Armádě České republiky. Tato škola je jedinou svého druhu v naší zemi a její žáci představují specifický a originální vzorek naší populace. Součástí této práce je také výzkum pomocí online dotazníku, který má vést k výstupům, jež souvisejí s hodnotovou orientací dotázaných a mohou se stát zajímavým srovnáním mezi prostředím „standardním“ a prostředím této školy, které přispívá k formaci studentů, jež své dospívání prožívají v rámci této „subkultury.“
Klíčová slova:	Vojenská střední škola, hodnotové vzdělávání, hodnoty, formace studentů, kodex etiky
Anotace v angličtině:	This master thesis deals with Education in values of Military College students from the city Moravská Třebová who study at this college to prepare for their service in the army of the Czech Republic.

	<p>This Military College is a unique school in our country and the students represent a specific and unique group of our population. The master thesis is supported by a research based on an online questionnaire about life values. The outcome of the research draws a comparison of life values between the Military College students and the students of common mainstream schools.</p>
<p>Klíčová slova v angličtině:</p>	<p>Military College, Education in values, Life values, Student formation, Code of ethics</p>
<p>Přílohy vázané v práci:</p>	<p>Příloha č. 1: Slib a kodex etiky vojáka z povolání a vojáka v aktivní záloze dobrovolné</p> <p>Příloha č. 2: Fotografie Místnosti hodnotového vzdělávání</p> <p>Příloha č. 3: Historický exkurs a výstava v Místnosti hodnotového vzdělávání a Klubu vojenské historie</p> <p>Příloha č. 4: Slavnostní otevření Místnosti hodnotového vzdělávání a Klubu vojenské historie promítáním filmu o Milanu Rastislavu Štefánikovi</p> <p>Příloha č. 5: Fotografie z návštěvy válečného veterána z Afghánistánu Lukáše <i>Hiro</i> Hirky, který je patronem naší školy</p> <p>Příloha č. 6: Fotografie kaple sv. Efréma Syrského, slavnostní požehnání kaple a pravidelné bohoslužby</p> <p>Příloha č. 7: Certifikát o absolvování kurzu HVCM</p> <p>Příloha č. 8: Pracovní listy metodiky HVCM – <i>Kvality lídra</i></p> <p>Příloha č. 9: Instrukce pro <i>Dotazník pro výzkum hodnot, volného času, zběhlosti v informačních technologiích, světonázoru a sociálních ohrožení</i></p>

Rozsah práce:	51
Jazyk práce:	Český

OBSAH:

Úvod	10
I. TEORETICKÁ ČÁST	12
1. HODNOTY A JEJICH VÝZNAM PRO VZDĚLÁVÁNÍ VOJÁKŮ V DEMOKRATICKÉ SPOLEČNOSTI	13
1.1 Vymezení pojmu	13
1.2 Spojující ideál	13
1.3 Hledání hodnot	14
2. OPORY PRO HODNOTY PRAMENÍCÍ ZE SLIBU VOJÁKA Z POVOLÁNÍ, VOJENSKÉ PŘÍSAHY A KODEXU AČR	15
2.1 Hodnoty vycházející z konkrétního prostředí	15
2.2 Kodex vojáka z povolání a vojáka v aktivní záloze jako fundament výchovy	17
2.3 Pošramocený ideál, nebo jen vzpomínka na minulost?	18
2.4 Formace pedagogických pracovníků	19
3. TŘI ZDROJE KODEXU	20
3.1 První zdroj	20
3.2 Druhý zdroj	21
3.3 Třetí zdroj	21
4. CTNOSTI JAKO PŘEDOBRAZ PĚTI TEZÍ OBSAŽENÝCH V KODEXU VOJÁKA AČR	22
4.1 Ctnosti a kodex etiky vojáka	22
4.2 Sklon k dobrému jednání – dilema výchovy a výukové cíle	24
4.3 Slib a kodex etiky vojáka – cesta k afektivním cílům výchovy	25
4.4 Formace studentů Vojenské střední školy v Moravské Třebové	25
4.5 Slib žáka Vojenské střední školy v Moravské Třebové	27
II. PRAKTICKÁ ČÁST	28

5. VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ K PREFERENCI HODNOT ŽÁKŮ VŠMT MO V MORAVSKÉ TŘEBOVÉ	29
5.1 Cíle výzkumného šetření	26
5.2 Stanovení hypotéz	29
5.3 Výběr vzorku populace	31
5.4 Metoda sběru a měření dat	31
5.5 Zpracování	31
5.6 Osobní údaje a vzorek	32
5.7 Interpretace výsledků a zhodnocení	32
6. PRAXE HODNOTOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ NA VŠMT MO	38
6.1 Místnost hodnotového vzdělávání a Klub vojenské historie Milana Rastislava Štefánika	38
6.2 Návštěva válečného veterána z Afghánistánu Lukáše Hiro Hirky, který je patronem naší školy	39
6.3 Využití „Sedmi úrovněového základního plánu“ HVCM při pravidelném setkání studentů Vojenské střední školy v Moravské Třebové	39
6.3.1 Klíč	40
6.3.2 Sdílení	40
6.3.3 Předání	40
6.3.4 Diskuze	41
6.3.5 Samostatné přemýšlení	41
6.3.6 Modlitba	43
6.3.7 Akce	43
7. KAPLE SV. EFRÉMA SYRSKÉHO	44
Závěr	45
Seznam zkratk:	48

Použitá literatura:	48
Internetové zdroje:	49
Seznam grafů:	50
Seznam příloh:	51

Úvod

Diplomová práce se zabývá obecnými hodnotami studentů Vojenské střední školy v Moravské Třebové, kteří se připravují na tomto vojenském lyceu na službu v Armádě České republiky. Tato škola je jedinou svého druhu v naší zemi a její žáci představují specifický a originální vzorek naší populace. Součástí této práce je také výzkum pomocí online dotazníku, který má vést k výstupům, jež souvisejí s hodnotovou orientací dotázaných a mohou se stát zajímavým srovnáním mezi prostředím „standardním“ a prostředím této školy, které přispívá k formaci studentů, jež své dospívání prožívají v rámci této „subkultury.“ Diplomová práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. Cílem teoretické části je vymezit a popsat prostředí, ve kterém dochází k výchově mladých kadetů, kteří se připravují na službu v Armádě České republiky. Cílem praktické části pak představit rozdíly a hodnotovou formaci a preference budoucích vojáků AČR pomocí výzkumu mezi studenty VŠMT a zbytkem populace z řad jejich vrstevníků. Praktická část dále pokračuje představením některých dílčích úspěchů hodnotového vzdělávání na této škole.

První kapitola se zabývá hodnotami a jejich významem pro vzdělávání vojáků v demokratické společnosti. Vymezuje pojem hodnota a připomíná ideál, který je přítomný od doby vzniku našeho státu. Dále také připomíná důležitost dobře připraveného vojáka pro společnost.

Ve druhé kapitole teoretické části se, po popsání prostředí, ze kterého vzhledem k hodnotám vycházím, obracím k fundamentu a opoře hodnot AČR, kterým je Kodex etiky vojáka, jež se může stát primárním zdrojem i pro výchovu budoucích vojáků z povolání. Druhá kapitola se také zabývá pošramoceným ideálem vnímání českého vojáka, které vyplývá z dědictví minulosti. Ukončena je pak zmínkou o stálé formaci pedagogických pracovníků na VŠMT MO.

Zdroje samotného Kodexu etiky vojáka pak popisují ve třetí kapitole.

Ve čtvrté kapitole se pokouším o vyslovení teze, že Kodex etiky vojáka má svůj předobraz ve čtyřech tzv. kardinálních ctnostech, dále zmiňuji dilema výchovy a výukové cíle a ukončuji ji zmínkou o formaci žáků, která vrcholí v procesu adaptace završené Slibem žáka.

Praktickou část práce pak otevírá pátá kapitola, kde zveřejňuji, popisují a zpracovávám výsledky dotazníkového šetření na Vojenské střední škole v Moravské Třebové. Dále zmiňuji několik rovin, kterých se mi podařilo na VŠMT MO, vzhledem k hodnotovému vzdělávání, ale také výuce náboženství a pravidelných bohoslužeb, dosáhnout.

V šesté kapitole je to především vytvoření Místnosti hodnotového vzdělávání v lednu 2022, která zároveň slouží jako Klub vojenské historie a místnost pro realizaci workshopů v rámci výuky občanské nauky. Dále pak participaci na realizaci návštěvy válečného veterána na naší škole, a také konkrétní využití Sedmi úrovněového základního plánu HVCM při pravidelném setkávání v rámci křesťanského společenství.

Poslední sedmá kapitola pak upozorňuje na vytvoření nové školní kaple sv. Efréma Syrského, která je součástí školského zařízení od roku 2020. Vše je doplněno fotografickou dokumentací v přílohách této diplomové práce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. HODNOTY A JEJICH VÝZNAM PRO VZDĚLÁVÁNÍ VOJÁKŮ V DEMOKRATICKÉ SPOLEČNOSTI

1.1 Vymezení pojmu

Pojem hodnota není jednoduché vysvětlit a zařadit. Vzhledem k široké škále použití tohoto výrazu jsou jeho nuance různorodé v závislosti na různých oborech, kde se s ním můžeme setkat. Jinak jej budeme zřejmě vnímat v souvislosti s matematikou, jinak v souvislosti s právem, nebo například s ekonomikou, či etikou. Americký kulturní sociolog a antropolog Clyde Kluckhohn vymezuje pojem hodnota takto:

„Hodnota je pojem explicitní, či implicitní, platný pro jednotlivce, nebo charakteristický pro skupinu, který označuje tužby (žádosti, žádoucí stavy), které ovlivňují volby způsobů, možností a cílů jednání.“¹

Nebo vzhledem k hodnotové orientaci:

„Hodnotová orientace potom může být definována jako zobecněná, organizovaná a jednání ovlivňující koncepce přírody, místa člověka v ní, vztahů člověka k člověku a všech tužeb, které se mohou vztahovat k prostředí, v němž člověk žije, či k mezilidským vztahům.“²

Právě konkrétním prostředím se zabývá i tato práce, která se jej snaží i popsat a přiblížit v ideálu, který by pro ni měl být charakteristický a zásadní. Jedná se o velmi specifické prostředí, kde by etické „varianty“ hodnot měly mít své místo a pevné základy. Tímto prostředím je Vojenská střední škola v Moravské Třebové, která je školským zařízením zřízeným ministerstvem obrany, kde se na svoje budoucí povolání připravují mladí kadeti, budoucí vojáci AČR.

1.2 Spojující ideál

Naši žáci mají svůj osobnostní profil rozvíjet už v rámci přípravy na svoje budoucí povolání na základě kodexu vojáka AČR, který se má stát fundamentem pro podporu morálních a sociálních kvalit studentů a má vést ke zdravým demokratickým postojům a občanské zodpovědnosti. Studenti jsou vedeni k samostatnému myšlení v rámci afektivních cílů a svoje osobní životní hodnoty mohou korigovat pomocí předaných informací. Ve Sborníku *Živé*

¹ Kluckhohn 1951, str. 395.

² Tamtéž, str. 411.

*hodnoty Masarykova Československa – Směrodatné hodnoty pro 21. století z konferencí k 90. výročí vzniku ČSR v Brně 22. a 23. října 2008 k tomu Doc. PhDr. Václav Vondrášek, CSc. v tomto kontextu dodává: „V uvedených vystoupeních T. G. Masaryk zformuloval základní postuláty výstavby demokratické armády a výchovy k uvědomělému občanství. V první řadě podtrhl významnou úlohu morálního faktoru za 1. světové války, zdůraznil, že vítězství spojenců je především vítězstvím demokratických idejí: „**Náš voják musí mít ideu, musí mít a nebojte se toho slova – ideál a ideál vás všechny spojí. Bez vědomí proč sloužíte, není moderní armáda možná. Jaká idea? Každý Čechoslovák si musí být plně vědom, co znamená naše republika, že je republikán a že má povinnost republiku chránit i budovat. V této ideji musíte být všichni jednotní.**“³*

1.3 Hledání hodnot

Každý člověk a každá sociální skupina či subkultura je charakteristická svou hodnotovou orientací. Jestliže v sociálních oblastech pozorujeme nedostatky, deficity, nebo dokonce patologické jevy, pak je to zřejmě také proto, že zde absentuje hodnotový systém, který by danou skupinu držel „pohromadě“. Hledání hodnot, návrat k hodnotám a jiná slovní popsání tendence znovunavázání na ztracené, zapomenuté nebo vyčpělé je charakteristické i pro dobu, ve které žijeme. Význam hodnotové orientace jednotlivce i společnosti si dnes uvědomuje téměř každý z nás. Přesto se teorie často mýjí s praxí, která se nám v mnohém může zdát nedostižitelná. Zvnitřněním kladných hodnot a postojů se zabývá i tato práce. Jestliže se pokoušíme nalézt zdroje a prameny hodnot v rámci AČR, velmi brzy narazíme na tzv. Kodex etiky vojáka, který je jasným ukazatelem a základem pro trvale dobré a zdravé prostředí v této subkultuře, jež je pod drobnohledem společnosti a sebemenší odchylka jednotlivce od „normy“ pak může být vnímána jako selhání celé skupiny. Právě kultivací hodnot bychom měli dosáhnout „ideálního“ stavu, který by nám měl zajistit i „přízeň“ společnosti, na které jsme (a tento vztah platí oboustranně) závislí. Význam „zdravě“ a dobře připraveného vojáka, který má správně nastavený žebříček hodnot, pak samozřejmě oceníme nejvíce ve chvíli, když budeme postaveni do mezních situací, ve kterých budeme očekávat pomoc ozbrojených složek. To, že tato situace může nastat velmi rychle, vidíme z posledního geopolitického vývoje na našem „starém kontinentu“.

³ *Živé hodnoty Masarykova Československa: směrodatné hodnoty pro 21. století: sborník z konferencí k 90. výročí vzniku ČSR v Brně 22. a 23. října 2008.*, str. 113.

2. OPORY PRO HODNOTY PRAMENÍCÍ ZE SLIBU VOJÁKA Z POVOLÁNÍ, VOJENSKÉ PŘÍSAHY A KODEXU AČR

2.1 Hodnoty vycházející z konkrétního prostředí

Jestliže se zabýváme obecnými lidskými hodnotami a snažíme se je správně pochopit a pojmenovat, pak vždy toto jednání souvisí s prostředím, ve kterém se nacházíme a které je samozřejmě podmíněno dějinným kontextem a proměnou hodnot samotných. Snad žádné jiné místo není tak důrazně akcentováno vzhledem k výchově mladé generace k hodnotám jako jsou školská zařízení: Zde více než jinde platí že: „*V každém dějinném období je potřebné připravovat mladé lidi na život, aby byli schopni se vyrovnávat s mnohými neduhy své doby.*“⁴ A dále směrem ke konkrétní současné výuce v praxi: „*Hodnoty a jejich rozvoj jsou nejčastěji zmiňovány v rámci etické, estetické, občanské a multikulturní výchovy.*“⁵ Rámcový vzdělávací program (RVP ZV) hovoří o tzv. civilizačních hodnotách.⁶ „*Konkrétněji je v RVP ZV problematice hodnot věnován doplňující vzdělávací obor etická výchova a průřezová témata. Doplňující vzdělávací obory pouze rozšiřují a doplňují obsahy ostatních vzdělávacích oblastí a nejsou tudíž povinnou součástí základního vzdělávání. Škola tak v svém školním vzdělávacím programu může nabízet některý z doplňujících vzdělávacích oborů a zároveň může volit, kterým žákům jej nabídne.*“⁷ Hodnoty mohou být různým způsobem kategorizovány, ať již dle dělení taxonomie hodnot, které polsko-americký sociální psycholog Milton Rokeach vytýčil na obecné nebo instrumentální, nebo, kromě tzv. hodnot civilizačních, také např. na hodnoty přírodní a duchovní.⁸ K tématu výchovy k hodnotám ve školách, kterého se dotýká tato práce, pak doktorka Helena Pospíšilová ve své knize *Mládež, hodnoty a volný čas*, dodává toto: „*Tyto*

⁴ SOBKOVÁ, Petra, Milena ÖBRINK HOBZOVÁ a Ludmila TROCHTOVÁ. *Odrasy emocí v postojích k imigrantům*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016., str. 55

⁵ Tamtéž, str. 62

⁶ Srov. JEŘÁBEK J. – TUPÝ J. a kol. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. 2. dotisk prvního vydání. Praha: Tauris, 2006, str. 12.

⁷ POSPÍŠILOVÁ, Helena, ed. *Mládež, hodnoty a volný čas*. Olomouc: Hanex, 2010., str. 22

⁸ Srov. SOBKOVÁ, Petra, Milena ÖBRINK HOBZOVÁ a Ludmila TROCHTOVÁ. *Odrasy emocí v postojích k imigrantům*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016., str. 57

hodnoty se potom mohou promítnout do klimatu školy, např. v podobě určitého stylu každodenního jednání učitelů se žáky, a bude zvýšena účinnost hodnotové formace žáků.“⁹ Ivana Kratochvílová a Michal Slavík se ve svém článku *Hodnotová orientace mládeže* vyjadřuje obecně k hodnotám takto: „Chování každého člověka je ovlivňováno jeho hodnotovou orientací. Poznání hodnotové orientace současné mládeže je důležité, protože neexistuje šablona, podle které se člověk bude vyvíjet s ohledem na okolnosti, které ho ovlivňují. Lze ale předpokládat, kterým směrem se bude hodnotová orientace mladých lidí ubírat a lze tak mnoho faktorů ovlivnit. Můžeme se snažit nepříznivé vlivy zmírnit tak, aby si mladí lidé utvořili správný pohled na život a kladné hodnoty předávali dalším generacím.“¹⁰ Je však jen málo společenských institucí, kde se klade tak velký důraz na hodnoty, jako je bezesporu Armáda České republiky (AČR). Přesto právě zde může dojít k deficitu, který se objevuje tam, kde se zapomíná na fundament a zdroj, ze kterého mohou vyrůst správné postoje vojáka z povolání, který se může na svoji budoucí službu připravovat ještě před základní vojenskou přípravou, a to sice na jediné střední vojenské škole v republice v Moravské Třebové. Základními dokumenty, se kterými jsou žáci již na této střední škole seznamováni, jsou: *Vojenská přísaha*, která je platná ve svém znění od roku 1993, a *Slib vojáka z povolání a také vojáka, který je součástí aktivních záloh* z roku 2002.¹¹ Tuto problematiku rozvádí i další dokumenty. Jedná se o *Doktrínu Armády České republiky*¹² a *Kodex etiky vojáka z povolání a vojáků v aktivních zálohách*¹³ a také *Základní řád ozbrojených sil České republiky*.¹⁴ Etikou ozbrojených složek

⁹ POSPÍŠILOVÁ, Helena, ed. *Mládež, hodnoty a volný čas*. Olomouc: Hanex, 2010., str. 24

¹⁰ Srov. KRATOCHVÍLOVÁ Ivana, SLAVÍK Michal. *Hodnotová orientace mládeže*, dostupné na:

https://researchgate.net/publication/335661795_Mladez_a_hodnoty_2010, použito 7. 4. 2022.

¹¹ Příloha č. 1: Ministerstvo obrany, odbor komunikačních strategií, dostupné na:

https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.army.cz%2Fimages%2Fid_14001_15000%2F14912%2F004.doc&wdOrigin=BROWSELINK, použito 7. 4. 2022.

¹² Doktrína Armády České republiky, dostupné na:

https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doctrina_ACR.pdf, použito 8. 4. 2022.

¹³ Příloha č. 1: Ministerstvo obrany, odbor komunikačních strategií, dostupné na:

https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.army.cz%2Fimages%2Fid_14001_15000%2F14912%2F004.doc&wdOrigin=BROWSELINK, použito 7. 4. 2022.

¹⁴ Základní řád ozbrojených sil České republiky, dostupné na:

Srov. <https://kvv-brno-data.army.cz/dokumenty/zakon/Z1.pdf>, použito 8. 4. 2022.

se také zabývá tzv. *Bílá kniha o obraně*.¹⁵ Zdroje Kodexu vojáka jsou pak tři: **historie a slavné bojové tradice**,¹⁶ **mezinárodně uznávané právní zásady a obecně uznávané etické a mravní principy**. Vymahatelnost práva a postihy kárné i trestní upravuje *Zákon o vojácích z povolání 221/1999 Sb.*¹⁷

2.2 Kodex vojáka z povolání a vojáka v aktivní záloze jako fundament výchovy

*„Kodex by měl být vodítkem v jednání a chování vojáka. Zahrnuje pět základních oblastí. **Odpovědnost a smysl pro povinnost, nezištnost a obětavost, loajalitu, odvahu a jako nejvyšší vojenskou hodnotu čest.** Jedná se tedy o obecně uznávané mravní principy, které v tomto případě budou jednoznačně definovány jako určitá doporučení.“*¹⁸

Bez kodexu vojáka a jeho naplňování by bylo velmi obtížné pomýšlet na budování dobré a skutečně profesionální armády. V době relativismu hodnot, obtížného následování příkladů a fragmentace vyřčených a dříve uznávaných platných morálních principů, se Kodex vojáka AČR může stát pevným základem, o který se můžeme opřít i při výchově vojáků budoucích.

„Určité zásady chování profesionálního vojáka naší armády se v první polovině devadesátých let pokusil vytyčit, společně se svými spolupracovníky, poradce prezidenta generál Karel Pezl. Bohužel neúspěšně. Vojenská veřejnost nebyla na podobný krok dostatečně připravena. „Problém byl také v tom, že tyto zásady měly spíš restriktivní charakter,“ vysvětluje podplukovník Zdeněk Dvořák. „Jednalo se o více než dvacet bodů, ve kterých bylo stanoveno, co všechno voják nesmí dělat. My se snažíme řešit tento problém

¹⁵ Bílá kniha o obraně, dostupné na:

Srov. https://mocr.army.cz/assets/informacni-servis/zpravodajstvi/bila-kniha-o-obrane-190511_1.pdf, použito 8. 4. 2022.

¹⁶ Tamtéž

¹⁷ Zákon o vojácích z povolání, dostupné na:

Srov. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-221>, použito 8. 4. 2022.

¹⁸ Portál AČR, dostupné na: <https://acr.army.cz/scripts/detail.php?id=951>, použito 10. 4. 2022.

zcela jiným přístupem. Dáváme určitá doporučení, jak by se voják měl chovat. Do těchto zásad tak transplantujeme obecně platné historické, etické a právní hodnoty,“¹⁹

2.3 Pošramocený ideál, nebo jen vzpomínka na minulost?

V České republice, kde se díky „Haškovskému“ prizmatu vnímá voják jako „dobromyslný blbec“ nebo „Švandrlíkovský“ major Terazky, se velmi těžko aplikují myšlenky, které by mohly tento „ideál“ napravit a utnout tak červenou nit, která se našimi dějinami táhne a nabývá podoby řetězu počínajíc dohasínající Habsburskou monarchií, Mnichovskou zradou v roce 1938 a konče lidově-demokratickým běsněním politruků se vzděláním z VUML. Zranění přetrvávají a generují jednání, které se tu a tam chtěně nebo nechtěně vrací k těmto černým či rudým stránkám dějin a nasává jako houba schémata, která zvláště v praktickém jednání s podřízenými nabývají někdy obludných rozměrů. S tímto nedobrym předpochopením se armáda potýká stále jako celek a to se samozřejmě také zrcadlí ve výchově mladých kadetů, kteří se na službu v AČR teprve připravují. Ideál vojáka – důstojníka, který raději spáchá sebevraždu, než aby se vyrovnal s tím, že urazil dámu, zřejmě patří už pouze do románů ruských klasiků. Přesto čest platila mnohdy ve vojenském prostředí za významnější hodnotu než život.

„Pro její uchování ho byl ochoten nasazovat v bitvách i při soubojích. V případě, že se choval zbaběle, lhal či se dopustil pro vojáka ještě horšího mravního přečinu, zbývala mu většinou jediná možnost - situaci řešil pomocí pistole. Etické hodnoty vojáka současných vyspělých armád jsou samozřejmě postaveny na poněkud jiných principech, než tomu bylo v minulých stoletích. A právě z nich čerpali pracovníci Centra pro reformu ozbrojených sil ČR při sestavování Kodexu vojáka ozbrojených sil České republiky.“²⁰

Antický filozof Cicero se ve svém díle *De officiis* o čestném jednání vyjadřuje takto: *„Veškeré čestné jednání má svůj původ v některé ze čtyř jejích (tj. ctnosti) složek. Bud' souvisí s pronikavým poznáním pravdy, nebo s vůlí dbát zájmů lidské společnosti, dávat každému, co jeho jest, a zachovávat smlouvy, nebo s velikostí a silou ducha vznešeného a nepřemožitelného, nebo konečně zachováváním řádu a míry ve všech činech a slovech, v němž*

¹⁹ Portál AČR, dostupné na: <https://acr.army.cz/scripts/detail.php?id=951>, použito 10. 4. 2022.

²⁰ Tamtéž

spočívá uměřenost a zdrženlivost. “²¹ Z vlastní zkušenosti z mise v Afghánistánu v letech 2016/17, kde jsem působil jako vojenský kaplan, však vím, že ono „Švejkovství“, ve kterém absentuje čest jako důležitá entita lidského jednání, je v prostředí moderní AČR již zcela vymýceno. Hrdost na svůj národ a jeho postoje ve výjimečných dějinných událostech je přítomná. Také spojenci v rámci NATO nás vnímají jako plnohodnotné partnery a český voják je v zahraničních misích ceněn jako voják čestný se schopností improvizace v řešení problémů, a také naprosté profesionality.

2.4 Formace pedagogických pracovníků

„Naprosto nemluvil naprázdno, kdo řekl: Mnoho jsem se naučil od svých učitelů, více však od svých spolužáků, ale nejvíce od svých žáků. Neboť tvořením utvářím sebe, a teprve když pracujeme, stáváme se mistry v práci. Každému je svěřeno jeho vlastní stádečko (ve škole, v církvi, ve státě nebo také v domácnosti), a cokoli musí ohledně nich konat, v tom mu budou neustálými učiteli.“ ²²

Vedení a formování lidských zdrojů v AČR je prvořadým úkolem, proto je také důležitá správná a stálá formace a vzdělávání pedagogických pracovníků, učitelů a vychovatelů, kteří na jediné střední vojenské škole v celé ČR působí. Radim Bělohrad ve své knize ústy amerického psychologa Jonathana Haidta k tomuto v tomto kontextu dodává: *„Správné pochopení intuitivní báze morálního usuzování tedy může pomoci osobám s rozhodovacími pravomocemi vyhnout se chybám a vzdělávacím institucím navrhnout takové programy (a prostředí), které zlepší kvalitu morálního usuzování a chování.“* ²³

Tato formace pedagogických pracovníků na naší škole probíhá prostřednictvím tzv. VOP (vojenské odborné přípravy), kde se vojáci z povolání dále vzdělávají ve svém přístupu k vedení lidských zdrojů. V loňském roce takto proběhla i příprava s názvem: **„Kvality**

²¹ CICERO, *De officiis.*, str. 31.

²² KOMENSKÝ, Jan Amos. *Obecná porada o nápravě věcí lidských.* Praha: Svoboda, 1992., str. 122.

²³ BĚLOHRAD, Radim. *Lidské identity, lidské hodnoty.*, str. 69.

*lídra*²⁴, ve které byla využita metodika **HVCM**²⁵ (Hodnotové vzdělávání sestry Cyril Mooney)²⁶, jehož základní kurz jsem také v minulosti absolvoval²⁷, a které se s úspěchem začíná prosazovat i na naší škole jak při dalším vzdělávání pedagogů, tak při práci se studenty.²⁸ Praktickým výstupem této snahy je také např. vybudování tzv. **Místnosti hodnotového vzdělávání**, kterou tato práce zmiňuje taktéž v páté kapitole a příloze práce.²⁹

Jan Amos Komenský ve své Pampaedii k ideálu dobrého pedagoga dodává: „*Neboť jako se lépe vede pod dobrým zahradníkem i zahradě samé, pod dobrým řemeslníkem řemeslu, pod moudrým hospodářem rodině, pod moudrým králem říši, pod zkušeným vojevůdcem vojsku atd. než pod nevědomci, tak se i kterýmkoli věcem daří pod lidmi, kteří jako jejich majetníci a uživatelé svého práva dovedou je užívat náležitě.*“³⁰

3. TŘI ZDROJE KODEXU

3.1 První zdroj

První zdroj vojenských hodnot představuje *historie a slavné bojové tradice*. Příklady hodné následování můžeme nalézt i v dějinách biblického národa. „*Poté, co Římané v prvním století našeho letopočtu obsadili a zničili Jeruzalém a potlačili židovskou vzpouru, jednotka asi tisíce židovských vlastenců, známých pod jménem zéloti, ustoupila do horské pevnosti Masad,*“ uvádí jeden z mnoha příkladů John Plant z Centra pro reformu. Zéloti bránili pevnost obklíčenou římskými legiemi dva roky. Posledních sedm bojovníků raději spáchalo sebevraždu,

²⁴ Srov. Příloha č. 8

²⁵ Srov. <https://hvcm.cz>

²⁶ Srov. SOBKOVÁ, Petra, Milena ÖBRINK HOBZOVÁ a Ludmila TROCHTOVÁ. *Odrasy emocí v postojích k imigrantům*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016., str. 64

²⁷ Srov. Příloha č. 7

²⁸ BIR, Nandita, MOONEY, Cyril, ed. *My jsme svět*. Ilustroval Nikola LOGOSOVÁ, přeložil Jakub VINKLÁREK. [Vinařice]: Cyril Mooney Education, 2018.

²⁹ Srov. 5. kapitola a Příloha č. 2

³⁰ KOMENSKÝ, Jan Amos. *Obecná porada o nápravě věcí lidských*. Praha: Svoboda, 1992., str. 19. a 20.

než by se vzdali. Izraelské vzdušné síly používají v současnosti příkladu bojovníků zélotů k inspiraci svých vlastních vojáků. Přísaha důstojníků izraelských vzdušných sil se koná ve zříceninách pevnosti Masad.“³¹

Příklady heroických činů má ve své historii i Armáda České republiky. Za všechny můžeme jistě jmenovat operaci, která měla za úkol odstranění říšského protektora Raihharda Heidricha, při níž zemřelo celé osazenstvo ukrytých vojáků v kryptě pravoslavného kostela v Praze v Resslově ulici.

3.2. Druhý zdroj

Další zdroj obsažený v kodexu jsou **mezinárodně uznávané právní zásady**. Tyto mravní hodnoty nejsou „vymyšleny“ velitelem, ale opírají se o národní a mezinárodní zákony, které omezují, a také zapovídají, jakékoli neetické jednání. S tímto souvisí i tzv. Mezinárodní válečné právo, které bylo ustanoveno Ženevskou konferencí v roce 1864. Ta se ve svém obsahu mimo jiné zabývá zacházením s civilisty, raněnými a zajatými vojáky. Tato dohoda byla později nahrazena Ženevskými konvencemi z let 1906, 1929 a 1949. Při porušení těchto konvencí, které upravují chování válečných sil během ozbrojených konfliktů, hrozí vymáhání práva prostřednictvím mezinárodních trestních tribunálů.

3.3 Třetí zdroj

Třetím zdrojem jsou obecně uznávané **etické a mravní principy**, ke kterým jsme vedeni, formováni a vychováni v našich rodinách, školách a pracovištích. Právě tímto zdrojem se zabývá i tato práce.

„Kodexem vojáka se samozřejmě přes noc nezmění chování a jednání příslušníků AČR. V tomto směru si pracovníci CROS nedělají žádné iluze. Půjde o běh na dlouhou trať. O léta trvající proces výchovy. „Vštěpování mravních hodnot musí být zavedeno od samého začátku kariéry profesionálního vojáka. Mravní hodnoty, uznávané ozbrojenými silami, se stanou zdrojem inspirace a vzdělávání již v rekrutačních střediscích, jednotkách a ve vzdělávacích institucích,“ upozorňuje plukovník Ševčík. „Pracovníci rekrutačních středisek by měli využívat etiky jako důvodu pro vstup mladého člověka do armády v reklamě i v

³¹ Portál AČR, dostupné na: <https://acr.army.cz/scripts/detail.php?id=951>, použito 10. 4. 2022.

profesním poradenství. Uchazeč by se měl dozvědět, že se stane součástí armády a bude mít čestné poslání. Stane se součástí organizace, na kterou bude moci být hrdý.“³²

4. CTNOSTI JAKO PŘEDOBRAZ PĚTI TEŽÍ OBSAŽENÝCH V KODEXU VOJÁKA AČR

4.1 Ctnosti a kodex etiky vojáka

Latinské slovo *cardo* nám ve svém etymologickém významu něco napovídá z toho, jakým způsobem může fungovat mechanismus „navíjení se“ na tzv. kardinální ctnosti. Ono ukotvení se „v ose“ či „čepu“ nemá znamenat nic jiného než to, že tyto základní ctnosti se postupně stanou „prostředím“, kde se i ostatní dobré jednání opravdu navine a spojí s tím, co je úhelné a na co můžeme doslova „navěsit“ vše ostatní.³³ Ideál vojáka, který tyto osvojené postoje aplikuje na své jednání je samozřejmě nasnadě, i když mnohdy zůstává pouze ideálem. Je patrné, že zdroje výstavby Kodexu etiky vojáka mají oporu v tzv. kardinálních ctnostech, o kterých Josef Pieper ve své knize *Ctnosti* hovoří v tomto smyslu: „*Ctnost je dovršená schopnost člověka jakožto duchovní osoby a spravedlnost, statečnost a uměřenost dosáhnou jakožto schopnost celého člověka svého dovršení, teprve zakládají-li se na praktické moudrosti – to znamená na dovršené schopnosti správného rozhodování vůbec.*“³⁴ V tomto chápání je tedy moudrost základní ctností, od které se odvíjí další. **Moudrost, spravedlnost, mírnost a statečnost** jsou ctnostmi, které se mají zbytnovat v každém postoji toho, který v případě nutnosti má nabídnout i cenu nejvyšší, svůj život. I Ježíšův ideál, o kterém hovoří evangelista Jan: „*Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí svůj život za své přátele.*“³⁵, pak nastavuje zrcadlo každému, kdo se vydá na cestu „vojenského řemesla“.

„Téma ctností je starší než filosofie sama. Kvality lidské osobnosti, ať už tělesné, rozumové nebo emoční, jsou komentovány, chváleny a doporučovány jako následováníhodné příklady bohů a hrdinů v eposech středomořské civilizace i jiných

³² Portál AČR, dostupné na: <https://acr.army.cz/scripts/detail.php?id=951>, použito 10. 4. 2022

³³ Srov. AKVINSKÝ, Tomáš. *Otázky o ctnostech III: kardinální ctnosti.*, str. 3.

³⁴ PIEPER, Josef. *Ctnosti.*, str. 11.

³⁵ *Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona*, Jan 15,13., str. 145.

kultur. Významnou roli mezi těmito kvalitami hrají samozřejmě kvality mravní, tj. vlastnosti duše orientující člověka při jeho jednání. Těmito vlastnostem dnes říkáme ctnosti, i když v antice byl význam výrazu ctnost (areté) mnohem širší a neomezoval se pouze na mravní oblast. Proto se výraz areté často překládá jako zdatnost, skvělost, vynikání apod.“³⁶

Antickému pohledu na otázku ctností pak samozřejmě nejvíce vévodí ctnost statečnosti, která v profesionalitě ozbrojených složek vždy hraje významnou roli v konkrétním jednání. Platon se ve své *Ústavě* vyjadřuje k této ctnosti takto: „*Statečnost pak představuje náležitou ctnost pro vojsko strážící obec, které zase v jednotlivé duši odpovídá vznětlivost.*“³⁷

Jestliže přiřadíme k jednotlivým tezím Kodexu etiky vojáka tzv. křesťanské kardinální ctnosti, pak bychom ctnosti **moudrosti** mohli jednoznačně přisoudit funkci jakéhosi rámu, který veškeré úsilí o dobro jednotlivce a společnosti podtrhává a dává mu smysl. „*Praktická moudrost je tedy jakožto formující základ a „rodička“ veškerých lidských ctností rozvážná a klíčová formující síla našeho ducha, která přetváří vědění o skutečnosti v uskutečnění dobra. Zahrnuje pokoru mlčícího, tj. pokoru nepředpojatého naslouchání, věrnost paměti vůči bytí, umění nechat si něco říci a bdělou připravenost na to, co je nepředvídané.*“³⁸

Vojenská **odpovědnost a smysl pro povinnost** pak v mnohém souvisí s ctností **mírnosti** (kázně)„*Kázeň je tedy nezištná péče o sebeuchování a sebezáchovu, která uchovává, střeží a ochraňuje uskutečňování vnitřního řádu člověka. Kázeň nemá totiž jen ráz uchovávající, nýbrž i ochraňující, obranný: kázeň vnitřní řád člověka uchovává tím, že jej ochraňuje, že jej brání.*“³⁹

Nezištnost a obětavost vojáka vyvěrá z ctnosti **spravedlnosti**. „*Být spravedlivý znamená akceptovat toho druhého jako někoho jiného, to znamená uznávat a respektovat ho tam, kde jej nemůžeme milovat. Spravedlnost říká: existuje ten druhý, který není jako já, ale jemuž přece*

³⁶ AKVINSKÝ, Tomáš. *Otázky o ctnostech III: kardinální ctnosti.*, str. 3.

³⁷ Tamtéž, str. 5.

³⁸ PIEPER, Josef. *Ctnosti.*, str. 21.

³⁹ Tamtéž, str. 119.

náleží, co je jeho. Spravedlivý je spravedlivý tím, že toho druhého potvrzuje v jeho odlišnosti a že mu dopomáhá k tomu, co mu náleží.“⁴⁰

Odvaha, věrnost, čest náleží ke ctnosti **statečnosti**. „Být statečný neznamená nemít strach. Statečnost dokonce přímo vylučuje určitý druh nebojácnosti, totiž onu nebojácnost, která spočívá na nesprávném posouzení a zhodnocení skutečnosti...Statečný je také vidoucí, vidí, že zranění, které přijímá, je zlo, nezkrsluje skutečnost a nepřehodnocuje ji, chutná mu taková, jaká opravdu je: statečný nemiluje smrt a nepohrdá životem.“⁴¹

4.2 Sklon k dobrému jednání – dilema výchovy a výukové cíle

*„Můžeš mi říct Sokrate, zdali je zdatnost věc učení, či to není věc učení, nýbrž cvičení? Nebo ani cvičení ani učení se, nýbrž se jí dostává lidem přirozeností, či nějakým jiným způsobem?“*⁴²

Tato Menonova otázka směrem k Sokratovi nám v mnohém může napomoci k rozklíčování dilematu, které se objevuje vždy tam, kde se hledají postoje a cesty ke správné výchově mladých lidí. Takovýmto prostředím je samozřejmě i Vojenská střední škola v Moravské Třebové. Učení, cvičení a zdatnost, které zmiňuje tento Platonův dialog, jsou s určitou nadsázkou cíle pedagogického snažení: „...kde právě pedagogie (nikoli pedagogika, která je pouze teorií vychovávání) se stává skutečným „uměním“ vychovávat. Jestliže výše jmenované pojmy vzestupně chápeme ve správném smyslu, tedy učení (ne jako pouze memorování), cvičení (ne jako pouze soutěž) a zdatnost (ne jako pouze výkon a výsledek), pak jsme jako pedagogové nezklamali a jsme na správném místě. Právě ona zdatnost se pak stává tím, co je na konci tohoto snažení. A není to jen vědomostmi a intelektuálními schopnostmi vybavený a korunovaný žák – student, nebo fyzicky prověřený zocelený mladý budoucí voják AČR. Zdatnost – v řeckém originále areté, bychom spíše mohli přeložit jako ctnost, **nebo sklon k dobrému jednání**, který je pěstován osvojováním postojů ze správné hodnotové orientace. Je to stav jakési celistvosti či komplexnosti člověka, který tento sklon získal.“⁴³ Sokratovo **učení**,

⁴⁰ PIEPER, Josef. *Ctnosti.*, str. 50.

⁴¹ Tamtéž, str. 101.

⁴² PLATON, *Euthydemos, Menon.*, str. 73

⁴³ ZAPLATIL, Jan. *Ročenka VSŠ MT MO*, dostupné na: <https://www.vsmc.cz/files/2020-21/rocenka-2021.pdf>, použito 13. 4. 2022.

cvičení a zdatnost nám v mnohem také může právem připomínat **výukové cíle** podle oblastí rozvoje osobnosti studentů, tedy **učení** jako **kognitivní** proces osvojování si intelektuálních vědomostí, **cvičení** jako **afektivní** snaha, která se opírá o emocionální oblast a má za úkol správné uspořádání hodnotové orientace jedince a konečně **zdatnost**, která by nejlépe mohla odpovídat **psychomotorickým**, tedy výcvikovým cílům, kde v případě vojenského prostředí by zřejmě šlo také například o manipulaci se zbraněmi.

4.3 Slib a kodex etiky vojáka – cesta k afektivním cílům výchovy

Slib a kodex etiky vojáka z povolání a vojáka v aktivní záloze dobrovolné je výslovně uveden v Rozkazu ministra obrany České republiky z 18. prosince 2002.⁴⁴ Dle mého názoru je jeho znění jasným **afektivním cílem**, který vede jak budoucí kadety AČR, tak samotné vojáky z povolání k nalezení správné hodnotové orientace, která může dále vést k pevným a zásadovým postojům všech členů ozbrojených složek. Postupným zvnitřňováním (internalizací) a důsledností pak můžeme dosáhnout dobré připravenosti studentů VŠMT MO na svoje budoucí povolání.

4.4 Formace studentů Vojenské střední školy v Moravské Třebové

V rekručních střediscích, které jsou vstupní branou do výcviku AČR, je od počátku studentům Univerzity obrany zdůrazňován tento akcent, který má vést k dodržování morálních hodnot v praxi. Stejně tak studenti Vojenské střední školy v Moravské Třebové, jejichž postoj se zabývá tato práce, jsou systematicky vzděláváni a formováni v jediné škole svého druhu v České republice. Tato formace má do budoucna přispět k správnému vedení lidských zdrojů v rámci celé AČR.

„Když absolventi opustí vojenské vzdělávací instituce, aby zaujali vyšší velitelské posty, budou si přesně vědomi své odpovědnosti za vytvoření a prosazení etického prostředí při svém působení v jim svěřené jednotce či organizaci. Svůj další život si budou řídit s vědomím toho, že mají-li jejich organizace žít podle etických standardů, pak oni musí začít vlastním osobním příkladem. Toto krédo si odnesou ke svým útvarům, kde příklad velitelů sehraje jednu z rozhodujících rolí při mravní výchově. Při hodnocení chování velitelů bude

⁴⁴ Srov. Příloha č. 1.

jejich podřízený posuzovat nejen jejich výkon, ale i jejich etické standardy. Nejhorší kritika, která se může objevit v hodnocení vojáka, je ta, že se dotyčný choval neeticky.“⁴⁵

Správná výchova budoucích vojáků AČR je nejen v jejich dobré fyzické připravenosti na svoje povolání, ale také v připravenosti mentální, která má podpořit jejich osobnostní vývoj a růst v prostředí vojenské školy, která sama o sobě je prostředím velmi specifickým. Právě toto prostředí může však generovat i jisté problémy, které mohou pramenit z falešného pocitu výjimečnosti a exkluzivity. Nebezpečí zvláště pravicového radikalismu v jakékoli podobě je třeba velmi pečlivě monitorovat a nekompromisně vůči němu zakročovat. Radim Bělohrad ve své knize *Lidské identity, lidské hodnoty* k tomu dodává: „*Dějiny civilizace jsou plné (ve své době) hluboce zakořeněných přesvědčení, že my jsme něco víc než oni, ať už hranici mezi my a oni tvoří rodina, národnost, rasa či fotbalový tým třetí ligy, že s některými lidmi lze zacházet jako s neživými věcmi, že někteří lidé nemohou svobodně volit či zastávat veřejné funkce, protože k tomu nemají to správné pohlaví, nebo že pokud je nějaké jednání někomu nepřijemné či odpudivé, lze jej legitimně označit za nemorální a jeho subjekty zavírat, převychovávat či shazovat z věží.*“⁴⁶ Ve výročním roce národních oslav učitele národů J. A. Komenského bych také rád připomenul slova Jiřího Pospíšila, který nad dílem tohoto velikána našeho národa ve svém článku směřem k formaci a stále výchově žáků a studentů uvažuje takto: „*Komenského filosofie a teologie přináší do pedagogického systému faktor, jenž není pomínutelný ani zanedbatelný, ba naopak, pedagogika se bez něj stává pouhým „zařízením“.* Tímto faktorem je odůvodnění, nebo chcete-li nalezení smyslu, výchovné činnosti a také zdůvodnění cílů této výchovy. Komenský neustále propojuje tři kategorie svého uvažování: odkud (tj. ze současného stavu, který je neutěšený) je třeba vychovávat a vzdělávat (tj. – co se má činit pro změnu tohoto neutěšeného stavu) a kam (tj. cíl veškeré výchovy a vzdělání).“⁴⁷

⁴⁵ Portál AČR, dostupné na: <https://acr.army.cz/scripts/detail.php?id=951>, použito 10. 4. 2022.

⁴⁶ BĚLOHRAD, Radim. *Lidské identity, lidské hodnoty.*, str. 68.

⁴⁷ Srov. POSPÍŠIL, J. První problém Pampaedie J. A. Komenského aneb úvaha o úpravě každé z věcí i člověka k příslušnému cíli. e-Pedagogium, 2003, III. dostupné na: https://e-pedagogium.upol.cz/artkey/epd-200303-0009_prvni-problem-pampaedie-j-a-komenskeho-aneb-uvaha-o-uprave-kazde-z-veci-i-cloveka-k-prislusnemu-cili.php, použito 14. 4. 2022.

4.5 Slib žáka Vojenské střední školy v Moravské Třebové

Na začátku studia na Vojenské střední škole v Moravské Třebové naši žáci procházejí adaptací a formačním obdobím, které je ukončeno slavnostním Slibem žáka, který se koná veřejně za účasti rodičů, přátel, ale také vybraných státních představitelů a vzácných hostů. Už v tomto znění je tento slib jakousi předzvěstí slibu profesionálního vojáka AČR a v mnohém se dotýká oblastí, které jsou zmiňovány jak v něm, tak v kodexu etiky vojáka:

Slibuji, že budu důsledně a iniciativně plnit své povinnosti a za všech okolností a ze všech svých sil budu chránit čest, dobré jméno a tradici školy.

Slibuji, že se budu svědomitě a vytrvale učit, abych byl dobře připraven pro svoje budoucí vojenské povolání.

Slibuji, že budu jednat čestně, pravdivě a obětavě a že budu usilovat o upevnění vztahů ve svém kolektivu.

Vůči velitelům, učitelům a ostatním občanům budu zdvořilý, ochotný a upřímný.

Budu chránit majetek školy a svou prací a studiem se budu podílet na zlepšování školního prostředí.

Tak slibuji!

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5. VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ K PREFERENCI HODNOT ŽÁKŮ VŠMT MO V MORAVSKÉ TŘEBOVÉ

Data, která v této práci zpracovávám, se opírají o výzkum: „*Dotazníku pro výzkum hodnot, volného času, zběhlosti v informačních technologiích, světonázoru a sociálních ohrožení*“⁴⁸, který realizovala Univerzita Palackého v Olomouci, Katedra křesťanské sociální práce a Trnavská univerzita v Trnave, Katedra pedagogických štúdií. Zjištěné výsledky jsou zpracovány do grafů a opatřeny komentářem.

5.1 Cíle výzkumného šetření

Cílem bylo zjistit postoje žáků VŠMT MO k uvedeným hodnotám a porovnat je s výsledky „většinové“ populace vrstevníků z civilního sektoru. Pro porovnání postojů byly vybrány hodnoty, které mohou korespondovat s prostředím VŠMT. Tyto pak byly vyspecifikovány do dvaceti „možných“ konkrétně pojmenovaných hodnot, jež posloužily pro stanovení hypotéz. Tyto hodnoty jsou: *pohodlný život, aktivní vzrušující život a zábava, vnitřní harmonie, štěstí, potěšení a radost, krása v přírodě nebo umění, národní bezpečnost, svoboda, bezpečnost rodiny, zralá láska (ne pouze zamilovanost), kamarádství a přátelství, úcta k rodičům a starším lidem, ekonomické zabezpečení, rovné příležitosti a sociální rovnost, přijetí ostatními a pocit sounáležitosti, společenské uznání, sebeúcta, zdraví, věčný život (život po smrti) a spása, moudrost.*

5.2 Stanovení hypotéz

H 1. Mezi preferenci hodnoty „*pohodlný život*“ u studentů VŠMT a jejich vrstevníků nestudentů VŠMT v populaci existuje statisticky významný rozdíl.

H 2. Mezi preferenci hodnoty „*aktivní vzrušující život, zábava*“ u studentů VŠMT a jejich vrstevníků nestudentů VŠMT v populaci existuje statisticky významný rozdíl.

H 3. Mezi preferenci hodnoty „*vnitřní harmonie*“ u studentů VŠMT a jejich vrstevníků nestudentů VŠMT v populaci existuje statisticky významný rozdíl.

H 4. Mezi preferenci hodnoty „*štěstí*“ u studentů VŠMT a jejich vrstevníků nestudentů VŠMT v populaci existuje statisticky významný rozdíl.

⁴⁸ Srov. Příloha č. 9

H 5. Mezi preferenci hodnoty „*potěšení, radost*“ u studentů VŠMT a jejich vrstevníků nestudentů VŠMT v populaci existuje statisticky významný rozdíl.

H 6. Mezi preference hodnoty „*krása v přírodě nebo umění*“ u studentů VŠMT a jejich vrstevníků nestudentů VŠMT v populaci existuje statisticky významný rozdíl.

H 7. Mezi preference hodnoty „*národní bezpečnost*“ u studentů VŠMT a jejich vrstevníků nestudentů VŠMT v populaci existuje statisticky významný rozdíl.

H 8. Mezi preference hodnoty „*svoboda*“ u studentů VŠMT a jejich vrstevníků nestudentů VŠMT v populaci existuje statisticky významný rozdíl.

H 9. Mezi preference hodnoty „*bezpečnost rodiny*“ u studentů VŠMT a jejich vrstevníků nestudentů VŠMT v populaci existuje statisticky významný rozdíl.

H 10. Mezi preference hodnoty „*zralá láska (ne pouze zamilovanost)*“ u studentů VŠMT a jejich vrstevníků nestudentů VŠMT v populaci existuje statisticky významný rozdíl.

H 11. Mezi preference hodnoty „*kamarádství, přátelství*“ u studentů VŠMT a jejich vrstevníků nestudentů VŠMT v populaci existuje statisticky významný rozdíl.

H 12. Mezi preference hodnoty „*úcta k rodičům a starším lidem*“ u studentů VŠMT a jejich vrstevníků nestudentů VŠMT v populaci existuje statisticky významný rozdíl.

H 13. Mezi preference hodnoty „*ekonomického zabezpečení*“ u studentů VŠMT a jejich vrstevníků nestudentů VŠMT v populaci existuje statisticky významný rozdíl.

H 14. Mezi preference hodnoty „*rovné příležitosti, sociální rovnost*“ u studentů VŠMT a jejich vrstevníků nestudentů VŠMT v populaci existuje statisticky významný rozdíl.

H 15. Mezi preference hodnoty „*přijetí ostatními, pocit sounáležitosti*“ u studentů VŠMT a jejich vrstevníků nestudentů VŠMT v populaci existuje statisticky významný rozdíl.

H 16. Mezi preference hodnoty „*společenské uznání*“ u studentů VŠMT a jejich vrstevníků nestudentů VŠMT v populaci existuje statisticky významný rozdíl.

H 17. Mezi preference hodnoty „*sebeúcta*“ u studentů VŠMT a jejich vrstevníků nestudentů VŠMT v populaci existuje statisticky významný rozdíl.

H 18. Mezi preference hodnoty „*zdraví*“ u studentů VŠMT a jejich vrstevníků nestudentů VŠMT v populaci existuje statisticky významný rozdíl.

H 19. Mezi preference hodnoty „*věčný život (život po smrti), spása*“ u studentů VŠMT a jejich vrstevníků nestudentů VŠMT v populaci existuje statisticky významný rozdíl.

H 20. Mezi preference hodnoty „*moudrost*“ u studentů VŠMT a jejich vrstevníků nestudentů VŠMT v populaci existuje statisticky významný rozdíl.

5.3 Výběr vzorku populace

Výběr vzorku populace byl dán faktem, že dotazovaní byli nebo stále jsou žáky jediné vojenské střední školy v České republice. Před přijetím na tuto školu procházejí stanovenými psychotesty, zdravotním vyšetřením a musejí splňovat další kritéria pro přijetí na tuto školu včetně všeobecných studijních předpokladů. V neposlední řadě je při přijetí také kladen důraz na dobrou fyzickou kondici, protože jsou nadále připravováni pro další studium na Univerzitě obrany nebo následné působení v AČR v rámci jednotlivých vojenských útvarů. Tento vzorek byl pak porovnán s vrstevníky celé populace zastoupené vlastním vzorkem.

5.4 Metoda sběru a měření dat

Výzkum byl realizován pomocí rozsáhlého online „*Dotazníku pro výzkum hodnot, volného času, zběhlosti v informačních technologiích, světového názoru a sociálních ohrožení*“. O vyplnění jsem požádal 85 žáků druhého, třetího a čtvrtého ročníku prostřednictvím zaslání e-mailů a osobní prosbou spojenou s vysvětlením a krátkou instrukcí. Vzhledem k velkému rozsahu dotazníku a jeho časové náročnosti se podařilo sebrat **33** relevantních a bezchybných dotazníků. Počet respondentů z řad celé populace vycházel ze vzorku **686** respondentů. Věková skupina u obou vzorků byla reprezentována věkovým rozpětím 15 – 19 let. Hodnotové preference byly měřeny na spojitě škále od 1 do 10, přičemž (1 – zcela negativní) a (10 – max. pozitivní vztah vůči jmenované hodnotě). Výsledné naměřené proměnné zachycující preference měly charakter metrických dat. Pro zjištění statistických závislostí a ověření hypotéz byla použita analýza rozptylu (ANOVA). Významné rozdíly byly zjišťovány na hladině 0.05. Jako faktorová proměnná byla použita binomická škála rozlišující respondenty na studenty VŠMT.

5.5 Zpracování

Data jsem zpracoval do grafů v programu Microsoft Office Excel a zobrazil je ve vodorovných grafech v programu Microsoft Office Word. Dále je rozčlenil do společných souvisejících oddílů a popsal je slovně. Na základě získaných dat jsem je pak porovnal s tzv. většinovou populací vrstevníků, která je v grafech zobrazena také, a vyslovil závěry.

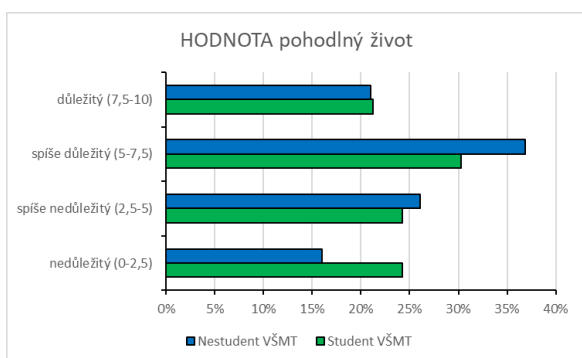
5.6 Osobní údaje a vzorek

Osobní údaje jsou anonymní. Vzorek je v datech reprezentován studenty VŠMT v počtu 33 relevantních dotazníků a nestudenty VŠMT vzorkem 686 respondentů relevantních dotazníků. Obě skupiny s věkovým rozpětím 15 – 19 let.

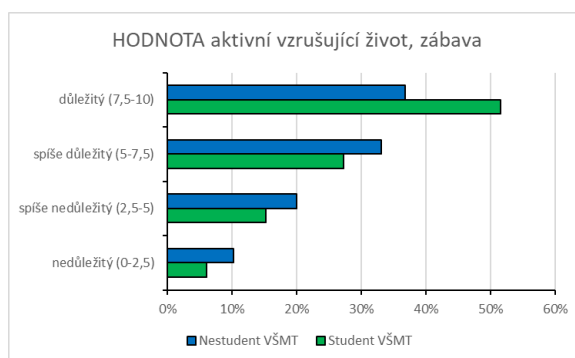
5.7 Interpretace výsledků a zhodnocení

Hodnoty, které jsou představovány v blocích, spolu souvisí a interagují mezi sebou navzájem. Proto jsou zobrazovány společně v jednotlivých podkapitolách. V grafech jsou závislosti mezi dvěma skupinami označeny jako **studenti VŠMT a nestudenti VŠMT** a také odlišnou barvou. Procentuelně jsou pak odpovědi zaznačeny ve vodorovných grafech ve škále: *důležitý, spíše důležitý, spíše nedůležitý, nedůležitý*.

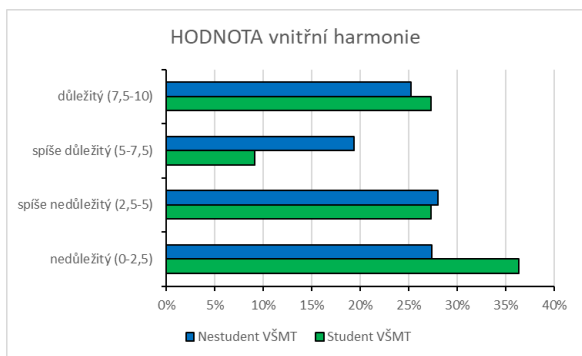
- **Hodnota *Pohodlný život, aktivní a vzrušující život, zábava, štěstí, vnitřní harmonie, potěšení, radost, krása v přírodě nebo umění***

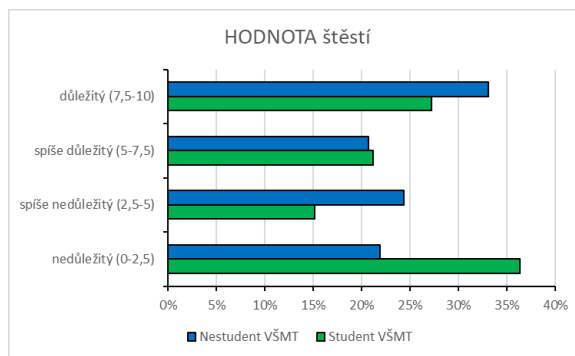
Graf 1: H 1. Pohodlný život

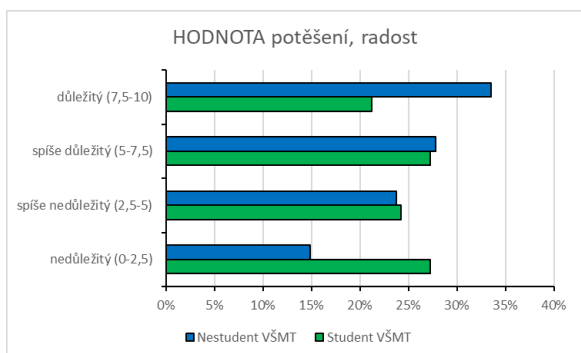
Graf 2: H 2. Aktivní vzrušující život, zábava

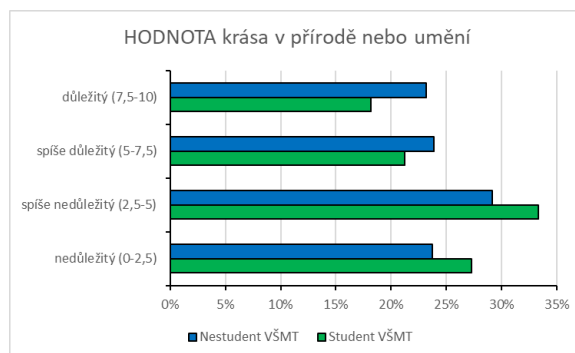
Graf 3: H 3. Vnitřní harmonie

Graf 4: H 4. Štěstí

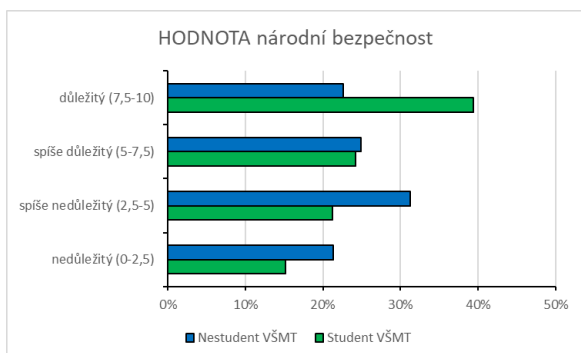
Graf 5: H 5. Potěšení, radost

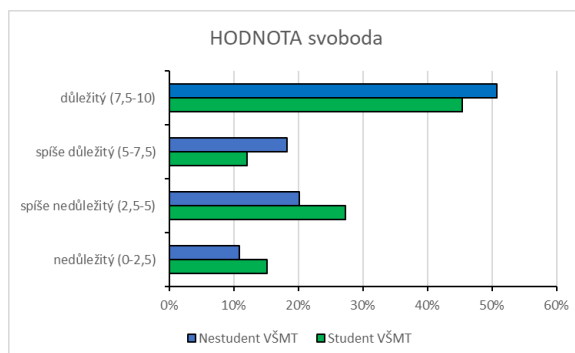
Graf 6: H 6. Krása v přírodě nebo umění

Zhodnocení: Tyto hodnoty spolu navzájem souvisejí zaměřením na osobní rovnováhu a spokojenost individualit. Můžeme zde vyzorovat, že pro studenty VŠMT hraje důležitou roli *vzrušující život*. Možná právě proto volí tuto školu, která je připravuje na zaměstnání, jež toto směřování k nadstandardním životním zážitkům sekundárně předpokládá. Naopak zarážející je absence usilování o hodnotu *štěstí*, kterou studenti oproti většinové populaci považují za nedůležitou. Ani u jedné z těchto hypotéz však **neexistuje statisticky významný rozdíl**.

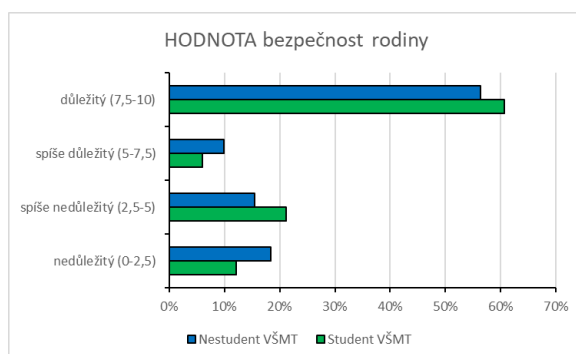
- **Hodnota národní bezpečnost, svoboda, bezpečnost rodiny**

Graf 7: H 7. Národní bezpečnost

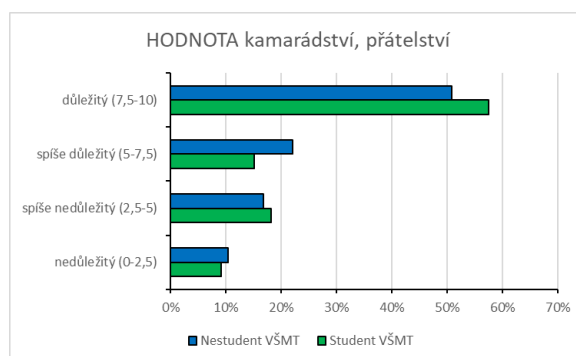
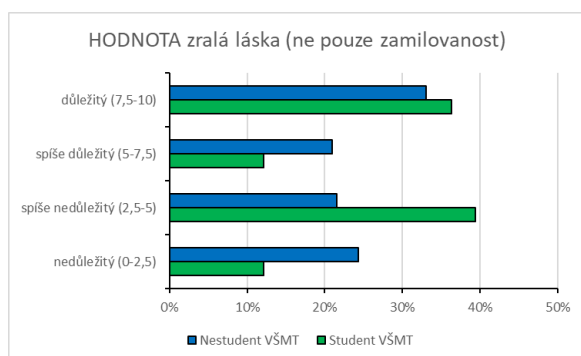
Graf 8: H 8. Svoboda

Graf 9: H 9. Bezpečnost rodiny

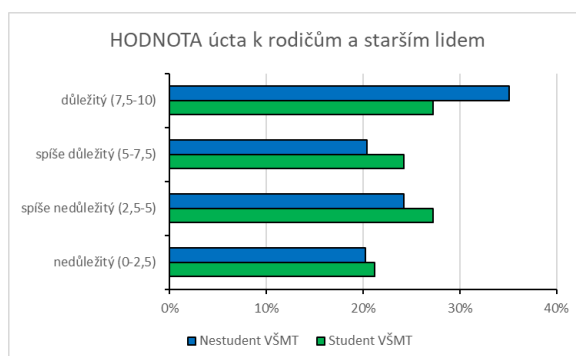
Zhodnocení: Hodnota *národní bezpečnosti* a akcent na ni u studentů VŠMT by měla jasně vysvítat z přípravy na budoucí povolání žáků, avšak ani u této výše jmenované hodnoty **neexistuje statisticky významný rozdíl**. Hodnoty *svobody a rodinné bezpečnosti* jsou pak s většinovou populací srovnatelné. Ani zde **neexistuje statisticky významný rozdíl**.

- **Hodnota zralá láska (ne pouze zamilovanost), kamarádství, přátelství, úcta k rodičům a starším lidem**

Graf 10: **H 10.** Zralá láska (ne pouze zamilovanost)

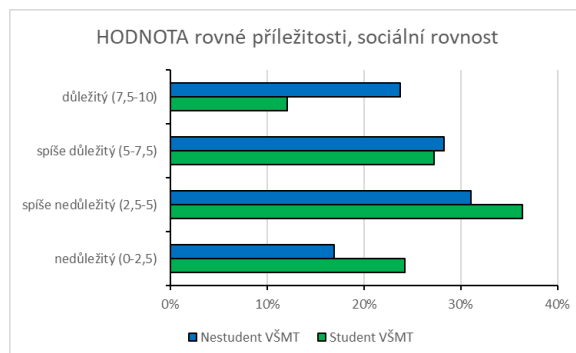
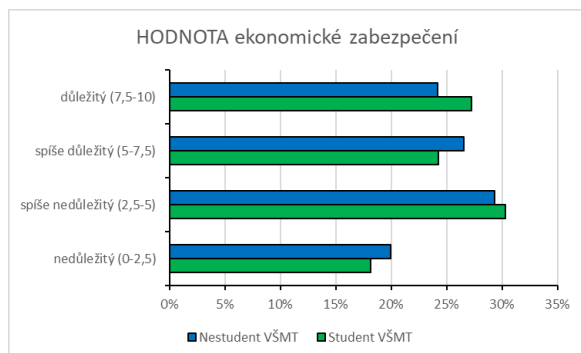
Graf 11: **H 11.** Kamarádství, přátelství

Graf 12: **H 12.** Úcta k rodičům a starším lidem

Zhodnocení: V hodnotách, které jsou zacíleny k „druhému“, nespatřujeme žádnou významnou odchylku od srovnaných skupin. Hodnota *zralé lásky* je pak více ceněna většinovou populací, stejně jako *úcta k rodičům a starším lidem*. Ani zde však **neexistuje statisticky významný rozdíl**.

- **Hodnota ekonomické zabezpečení, rovné příležitosti, sociální rovnost**

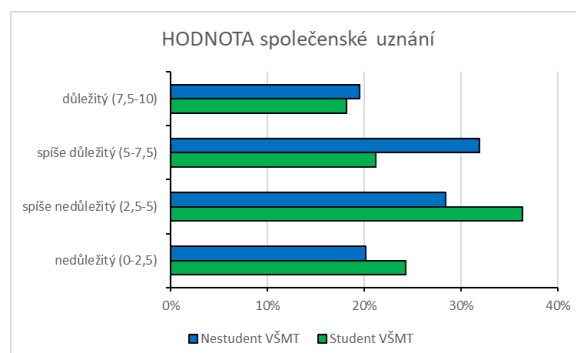
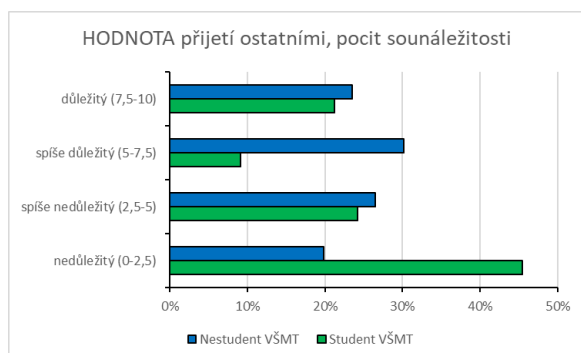

Graf 13: **H13.** Ekonomické zabezpečení

Graf 14: **H14.** Rovné příležitosti, sociální rovnost

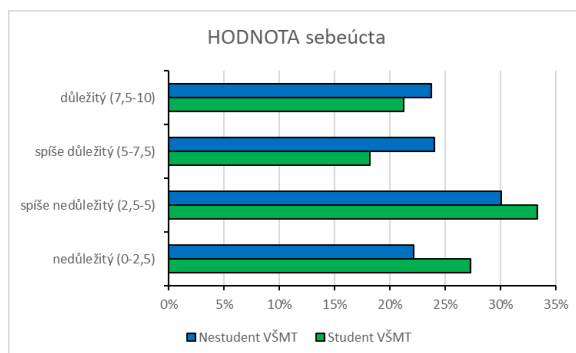
Zhodnocení: Hodnoty *ekonomického zabezpečení, rovných příležitostí a sociální rovnosti*, nevykazují žádné významné rozdíly. Menší odchylku můžeme vyzorovat ve vztahu k hodnotě *rovných příležitostí a sociální rovnosti*, kterou studenti VŠMT považují za méně důležitou než většinová populace. Ani zde však **neexistuje statisticky významný rozdíl**.

- **5. Hodnota přijetí ostatními, pocit sounáležitosti, společenské uznání, sebeúcta**

Graf 15: **H 15.** Přijetí ostatními, pocit sounáležitosti

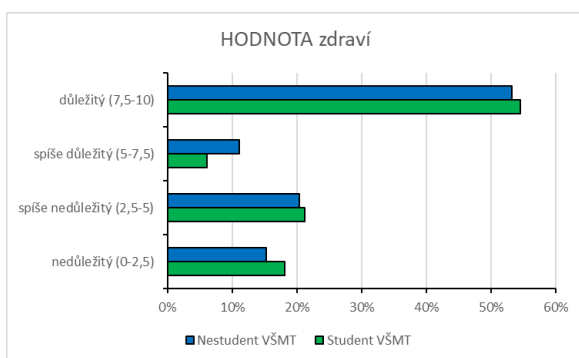
Graf 16: **H 16.** Společenské uznání

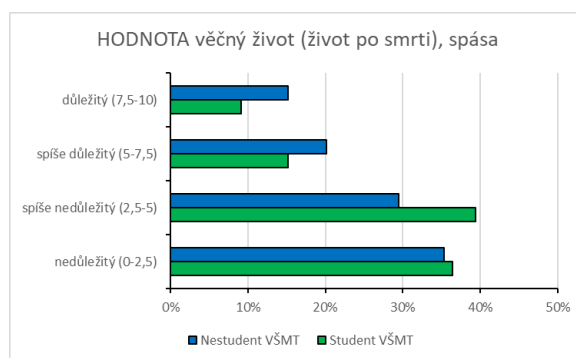
Graf 17: **H 17.** Sebeúcta

Zhodnocení: Velmi zarážející je odchylka, kterou vykazují respondenti z řad žáků VŠMT ve vnímání *hodnoty sounáležitosti a přijetí ostatními*. Tato rozdílnost může ukazovat na fakt, že se alespoň u zapojených respondentů z řad žáků VŠMT dosud nepodařilo výchovné působení, které si klade za cíl zvláště v armádě potlačit individualitu ve prospěch celku. Pocit sounáležitosti, který by měl být v rámci této subkultury vysoký, zde absentuje a to je přinejmenším alarmující. V hodnotě *sounáležitosti a přijetí ostatními* **existuje statisticky významný rozdíl**.

- **Hodnota zdraví, věčný život (život po smrti), spása**

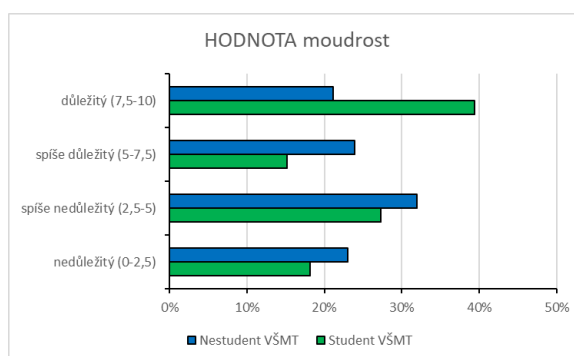
Graf 18: **H 18.** Zdraví

Graf 19: **H 19.** Věčný život (život po smrti), spása

Zhodnocení: U obou skupin je důležitost *zdraví* vysoce ceněna. Zaobírání se *eschatologickými* tématy pak zřejmě jasněji akcentuje skupina nestudentů na VŠMT. Avšak ani u jedné z hypotéz se nepotvrdil **statisticky významný rozdíl**.

- **Hodnota *moudrost***

Graf 20: **H 20.** Moudrost

Zhodnocení: *Hodnotu moudrosti* jsem zcela záměrně nechal na závěr vyhodnocení. Vidíme zde, že je až překvapující, že studenti VŠMT kladou této hodnotě vysokou důležitost, což je potěšující a velmi pozitivní, zvláště ve smyslu o jakém jsme uvažovali ve spojení s moudrostí v této práci, která ji výše popisuje jako ctnost, jež má za úkol veškerou snahu o „dobrý život“ rámovat a podtrhávat. Přesto se ani zde nepotvrdil **statisticky významný rozdíl**.

Celkové zhodnocení: Z výsledků analýzy šetření vyplývá, že pouze u jedné hypotézy: ***přijetí ostatními, pocitu sounáležitosti*** se potvrdilo, že **existuje statisticky významný rozdíl**. Otázkou samozřejmě zůstává, proč tomu tak právě je na této škole, kde bychom očekávali spíše efekt akcentu na tuto hodnotu. Je tedy evidentní, že od pedagogů na VŠMT by měly nadřízené orgány očekávat snahu nápravy této nepříjemné skutečnosti z důvodu její důležitosti pro další trvání dobré pověsti této školy Československé obce legionářské. Této nápravy bude zřejmě možné dosáhnout jedině změnou přístupu k žákům a kultivováním hodnot, které jsou charakteristické pro armádní prostředí. Pocit sounáležitosti mezi ně jistě patří. Z ostatních výsledků je patrné, že i když studenti VŠMT prožívají svůj aktivní školní život v částečně uzavřené sociální skupině, přesto je jejich vztah k výše uvedeným hodnotám téměř totožný jako u vrstevníků z většinové populace.

6. PRAXE HODNOTOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ NA VŠMT MO

6.1 Místnost hodnotového vzdělávání a Klub vojenské historie Milana Rastislava Štefánika

Na naší škole vznikl v současnosti, přímo naproti školní kapli, nově prostor, který bude sloužit jako Místnost hodnotového vzdělávání a Klub vojenské historie. „Patrocinium“ je svěřeno jednomu ze zakladatelů Československé republiky Milanu Rastislavu Štefánikovi. V této místnosti se kromě setkávání členů klubu konají workshopy výuky občanské nauky či etiky s využitím metodiky sestry Cyril Mooney, nebo také slouží jako prostor pro realizaci komornějších přednášek či hudebních nebo divadelních aktivit našich studentů. Idea hodnotového vzdělávání, průsečíku kultury, občanské uvědomělosti s akcentem na legionářskou tradici, kterou reprezentuje naše škola, je jednotící myšlenkou tohoto počínu. Pro vybavení místnosti se naší škole podařilo získat prostřednictvím Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových (UZSVM) část dědictví manželů Šobových z Hradce Králové, kteří svůj život zasvětili kultuře.⁴⁹ Z jejich sbírky pochází výtvarná díla i mobiliář, který dobře dokresluje období první a druhé republiky. Součástí mobiliáře jsou také velmi vzácné vinylové gramodesky s klasickými hudebními díly. Místnost hodnotového vzdělávání vznikla také přispěním studentů, kteří při její realizaci spolupracovali. Proto nad jeden z portálů umístili nápis: „*Studenti sobě*“, který vtipně odkazuje na svůj předobraz z Národního divadla. Místnost je také doplněna výstavou na grafických listech,⁵⁰ která vypovídá o historii naší školy od dob první republiky do druhoválečného období, tedy znovu připomíná „zlaté období“ našich národních dějin. Slavnostní otevření proběhlo 27. 1. 2022 v 19:00 promítáním filmu slovenské kinematografie „*Cesta do nemožna*“, který velmi zdařile a nekonvenčně popisuje život jednoho ze zakladatelů československé státnosti Milana Rastislava Štefánika.⁵¹

Věříme, že prostřednictvím této nové aktivity se zvýší hodnotová gramotnost všech, kteří budou tuto místnost navštěvovat.

⁴⁹ Srov. Příloha č. 2

⁵⁰ Srov. Příloha č. 3

⁵¹ Srov. Příloha č. 4

6.2 Návštěva válečného veterána z Afghánistánu Lukáše *Hiro* Hirky, který je patronem naší školy

„Dne 24. 3. zavítal za našimi žáky patron Lukáš Hiro Hirka. Z důvodu neustálých karanténních opatření se jednalo o první setkání od slibu. Setkání se účastnila jen část žáků a pro zbytek byl zřízen přenos přes teams. Lukáš přijel se svým tatínkem, se kterým si pro naše žáky připravil prezentaci o Lukášově cestě armádou a následném zranění a rekonvalescenci.⁵² Poté následovala rozprava žáků s Lukášem. Vše se neslo v přátelském duchu a naši žáci velice brzy zjistili, že mají v Lukášovi velkou oporu a přes vše, čím si prošel, je osobou, ze které číší pozitivní energie. Jako správný patron naše žáky motivuje, otevřeně odpovídá na všechny jejich otázky a předává jim získané zkušenosti.“⁵³

6.3 Využití „Sedmi úrovnového základního plánu“ HVCM při pravidelném setkání studentů Vojenské střední školy v Moravské Třebové

„Pro praktické využití **Sedmi úrovnového základního plánu**, který má napomoci inkluzivnímu prostředí vzdělávání a volného času na Vojenské střední škole v Moravské Třebové, jsem zvolil čas a prostor, který studenti využívají a do kterého se uchylují vždy jednou týdně. Tímto místem je školní kaple sv. Efréma Syrského, která slouží nejen jako sakrální prostor pro pravidelné bohoslužby, ale také jako místnost setkávání studentů a zaměstnanců školy, či jako „oddychová zóna“ pro vnitřní usebrání a soustředění. Právě zde, v době konání pravidelných bohoslužeb, jsme se před začátkem adventu pokusili sedmi úrovnový plán uvést v praxi do tohoto společného času. Spektrum studentů, kteří navštěvují tyto setkání, je široce rozevřené. Jsou zde zastoupeni mladí lidé, kteří žijí svoji víru ve svých domovských církvích přes různé denominace, ale jsou zde také studenti, kteří stojí ještě na začátku své cesty s Bohem a nejsou pokřtěni. Nemalé procento také tvoří žáci, kteří si v otázkách víry a života z ní chtějí udělat jasno, a proto pravidelně přicházejí. Skupina, která se obměňuje, se pohybuje okolo 30 žáků. Přibližně 12 – 15 studentů se schází při pravidelném setkávání jednou za týden. Protože z důvodu pandemie byli před Vánocemi 2020 přítomni pouze žáci čtvrtých maturitních ročníků, omezil se vzorek studentů naší školy pouze na ně.

⁵² Srov. Příloha č. 5

⁵³ Fb VSŠ MT, dostupné na: <https://www.facebook.com/vojenskaskolamoravskatrebova>, použito 15. 4. 2022.

6.3.1 Klíč

„**Klíčem**“ k první fázi sedmi úrovnového základního plánu se nám před začátkem adventu stala postava Jana Křtitele, která je zcela zásadní pro pochopení dějin spásy. Studenti nejprve dostali za úkol najít a zaznamenat ty perikopy evangelií, které vyprávějí o této osobě, popisují ji a charakterizují. Vzhledem k budoucímu poslání našich žáků a jejich směřování do AČR se měli soustředit na ty části, které se dotýkaly Janovy „ctnosti odvahy“, jež byla v jeho veřejném působení patrná a z části také přímo charakterizuje jeho osobnostní profil. Studenti tedy začali samostatně pracovat s evangelií, dělali si poznámky a snažili se proniknout do textů, které si sami vyhledali. Po dvaceti minutách samostatné práce jim také byly k dispozici výklady, biblické slovníky a konkordance. Cílem neměla být z důvodu omezeného času exegeze daných textů, ale pro pochopení postavy Jana Křtitele bylo důležité, aby studenti měli k dispozici více doprovodné literatury včetně různých vydání Písma s poznámkovým aparátem. Ve chvíli, kdy tuto další literaturu obdrželi, však měli už dostatek svých vlastních poznámek a poznatků. Proto se další práce s textem omezila pouze na velmi malý časový prostor.

6.3.2 Sdílení

Ve druhé části Plánu studenti společně „**sdíleli**“ informace, které během samostatného studia našli a které je bezprostředně oslovily, či pro ně byly překvapivé a nové. Každý z dvanácti studentů, kteří se tohoto setkání účastnili, přednesl své poznatky a úvahy skupině těchto žáků. Dříve než byla rozvinuta diskuze, jsme se pokusili o prostředí respektu k názoru druhého, který byl vyjádřen pomocí soustředěného ticha ze strany posluchačů směrem ke studentu, který právě hovořil o výsledcích své práce.

6.3.3 Předání

V další části měli žáci na připravenou tabuli napsat situace, ve kterých se Jan Křtitel přímo opíral o svoji „ctnost odvahy“, a tyto chvíle měli studenti jednoduše a krátce specifikovat. Tato třetí část „**Předání**“ vyvrcholila společnou aktivitou.

Studenti se shodli a napsali na tabuli toto:

- **Jan křtí u Jordánu zástupy** – odvaha k jinakosti, nepochopení a nepohodě
- **Jan křtí Ježíše** – odvaha vidět svého příbuzného jinými očima a odvaha odejít do ústraní v pravou chvíli
- **Jan káže proti králi a jeho sňatku s Herodiadou** – odvaha říkat pravdu a nepříjemné věci

- **Jan je uvězněn** – odvaha vytrvat i v pochybnostech a stát si za svým i v ohrožení smrti

6.3.4 Diskuze

Ve čtvrté části „**diskuze**“ studenti dostali za úkol smazat informace o Janovi z Písma a nahradit je analogiemi, které by mohly nastat, pokud by se i oni ocitli v podobné situaci jako Jan v našem reálném čase.

Studenti nejprve diskutovali a poté se shodli na tomto:

- odvaha k jinakosti, nepochopení a nepohodě – **nepodléhat většinovému názoru jen proto, že se nosí a je moderní a snést kvůli svým postojům i nepohodlí a neporozumění**
- odvaha vidět svého příbuzného jinýma očima a odvaha odejít do ústraní v pravou chvíli – **najít v sobě odvahu a sílu se ke svým blízkým chovat pěkně, i když si třeba teď nerozumíme. Umět se neprosazovat v kolektivu za každou cenu. Na své schopnosti a dary vždy hledět s pokorou**
- odvaha říkat pravdu a nepříjemné věci – **pokud získám přesvědčení, že jsem v právu, umět si stát za svým názorem, i když může být pro někoho těžké jej přijmout**
- odvaha vytrvat i v pochybnostech a stát si za svým i v ohrožení smrtí – **přímo se týká etického kodexu vojáka AČR**

6.3.5 Samostatné přemýšlení

V páté fázi „**samostatného přemýšlení**“ jsme se znovu ztišili a pokusili se tyto výsledky společné práce znovu promyslet a nechat je působit na naše srdce i intelekt po stránce kognitivní i afektivní. Po opětovném shrnutí zjištěných a zaznamenaných výstupů byla na závěr přečtena ještě krátká reflexe Janova života, která možná trochu jinak vypráví o této výjimečné osobě dějin spásy:

Jan, poslední z proroků

Z evangelií víme, že Jan Křtítel a Ježíš se setkali už ve svém prenatalním vývoji a že to bylo setkání výjimečné, protože obě ženy, Marie i Alžběta (matka Jana Křtitele), pocítily na svém těle, že jejich děti reagují na svoji vzájemnou přítomnost. O dalším setkávání těchto příbuzných však bible mlčí. Je však asi jistě víc než jasné, že se tyto dva, později mladí muži, určitě viděli mnohokrát. Vždyť rodinná pospolitost patřila v izraelském národě k něčemu zcela elementárnímu. Jak probíhalo toto setkání dvou téměř stejně starých bratranců, samozřejmě nevíme. Ale můžeme se domnívat, že návštěvy mohly být pravidelné, včetně každoročního společného putování do Jeruzaléma na svátky. Jak víme z následujících zpráv, Jan nakonec od

své rodiny odchází a stává se poustevníkem. Dnes bychom možná také řekli bezdomovcem. Avšak zřejmě pro jeho vysoké rétorické schopnosti jej lidé začnou brzy vyhledávat a je po samotě. A pověst o rebelovi od Jordánu se donese až ke králi, který se možná nejednou inkognito přijde přesvědčit, že tyto zvěsti o Janově výmluvnosti jsou pravdivé. Janova prostorekost a drzost směrem ke králi jej však dovedla později do vězení a na popraviště. Než se tak stalo, dál u řeky křtí, jak říká, "na obrácení a změnu smýšlení". Nakolik lidé pochopili, co to znamená, a že celá tato jeho mise je přípravou na setkání s Vyvoleným, zůstává tajemstvím, avšak zájem byl velký. Je patrné, že společnost toužila po změně. Symbol vody jako očišťující materie a proklamace změny smýšlení je geniálním startem pro slíbeného zachránce izraelského národa. Z Janova pochybování o Ježíši, které vidíme po té, co byl zatčen a uvězněn, je však patrné, že ani on sám nedohlédl a nepřečetl potenciál Ježíšovy osoby, ve které se tajemně spojilo lidské s božským. Ježíš přichází k Jordánu ve chvíli Janova vrcholného působení a zdá se, že vše je předem připraveno. Vždyť jestliže mám hlásat, potřebuji posluchače. A to se Janovi a Ježíši povedlo bravurně. Národ je připraven a Ježíš může začít veřejně působit. To, co Ježíšovi a Janovi však nevyšlo, a s čím zřejmě ani jeden nepočítal, bylo Janovo uvěznění, „tanec Salome“ (dívka která popletla hlavu králi Herodovi a vyžádala si Janovu hlavu) a jeho následná poprava. Pokud by k ní totiž nedošlo, měli bychom zde ideální analogickou dvojici k Mojžíši a Áronovi. Vůdce a kněz. Od té chvíle se Ježíš musel stát obojím a je patrné, že s kněžským ztotožněním to Ježíš neměl jednoduché, vždyť právě tento stav velmi často ve svých promluvách kritizoval a pranýřoval. Ježíš nebyl žádná „vědma“ a i jeho schopnosti byly omezené a zdá se, že s jeho veřejným působením spíše rostly, než že by byly od počátku nějak naráz získané či vlité. Nádherná pasáž Janova pochybování o tesaři z Nazareta je krásným příkladem lidského chvění a zápasu o víru v člověka, kterého přeci znám. Vím o něm, kdo je, a přesto cítím, že možná ještě nevím všechno. Že snad je něco pod povrchem, co mně uniklo, nebo něco kam jsem nedohlédl, nebo mi to zůstalo záměrně skryté, nebo se také mýlím. A vše to zcela koresponduje s tím, že Ježíšovo postupné uvědomování si svého božského já ani nemohlo ještě dát Janovi uspokojivou a zcela jasnou odpověď. A tak jeho: "Vyříd'te Janovi: slepí vidí, chromí chodí a malomocní jsou uzdravováni", nechává „Předchůdci“ (tak se Jan někdy nazývá) prostor pro jeho víru, pro krok do tmy, který je třeba vždy k tomu, aby člověk o sobě mohl říci, že je věřící, byť se nám Ježíšova odpověď svému bratranci může zdát nedostatečná, či snad i mírně krutá, ale tak tomu prostě je. Ježíš bezprostředně po Janově smrti odchází do pouště, aby svoje další působení nově promyslel a také se vyrovnal s Janovou smrtí. Kdyby Jan nezemřel, je možné, že do pouště by odešli nakonec oba a zůstali by v ní čtyřicet dní a čtyřicet nocí stejně tak jako Mojžíš s Áronem v počtu let na cestě do zaslíbené

země. To nemění nic na faktu, že se Ježíš dal od Jana pokřtít, avšak vysvětlení této události je zřejmě pozdější teologickou reflexí, která má potvrdit pravdivost teze Ježíšova božského původu pomazání Duchem k poslání hlásat boží království. Navíc právě tento popis události způsobil nejeden problém v dějinách církve a stal se odrazovým můstkem pro různé hereze (církví neuznané teologické závěry), které vycházely z předpokladu, že Ježíš byl obyčejný člověk, pomazaný Duchem až ve chvíli křtu. Tedy nikoli od početí, jak zní článek ortodoxní (pravověrné) víry.

6.3.6 Modlitba

V další, šesté části našeho setkání, jsme se snažili uvést sedmi úroňový plán do našeho společného času v „**modlitbě**“. Ti z nás, kteří s ní už měli a mají zkušenost, se obrátili k Bohu, aby tak on sám urovnal naše myšlenky a hnutí, a pokud to bude v jeho vůli, dal nám poznání do všeho toho, čemu jsme se věnovali. Pro ty studenty, kteří ještě neměli zkušenost modlitby, to byl čas pro urovnání svých vlastních myšlenek.

6.3.7 Akce

V poslední fázi našeho setkání, které mělo být „**akcí**“ k praktickým rozhodnutím, se studenti rozhovořili o potřebě vytvořit komunikační most mezi těmi žáky, kteří jsou ve škole a těmi, kteří z důvodů pandemie ještě stále zůstávají doma. Vzhledem k času, který byl stráven společně s postavou Jana Křtitele, jež ve své odvaze čelil protivenstvím vnitřním i vnějším, se i oni rozhodli, že „půjdou s kůží na trh“ a vytvoří prostřednictvím sociálních sítí platformu, kde každý ze zúčastněných přispěje k práci na projektu s pracovním názvem „Myslíme na Vás“. Během tří adventních pondělků se skutečně podařilo v online vysílání oslovit v pravidelný čas značnou komunitu lidí, kteří se nalinkovali na tuto opakující se událost na facebookových stránkách školy.⁵⁴ Každý z těchto „dílů“ sledovalo online cca 600 diváků a konečná sledovanost se u každého setkání zastavila na 2000 odběratelích, což předčilo jakékoli naše očekávání. Studenti v přímém přenosu předstupovali před kameru a přednášeli své samostatně vytvořené

⁵⁴ Fb VSŠ MT dostupné z: <https://www.facebook.com/vojenskaskolamoravskatrebova>, použito 15. 4. 2022.

prosby za potřebné, zdravotníky, lékaře, sestry, dobrovolníky, policisty, hasiče, kamarády a také za všechny, na které dolehla tato společenská a zdravotní krize.“⁵⁵

7. KAPLE SV. EFRÉMA SYRSKÉHO

Nová kaple na naší škole je zasvěcena křesťanskému básníku a teologovi čtvrtého století, svatému Efrému Syrskému. Před oknem v přední části místnosti jsou zavěšeny čtyři malované desky s motivem stromu a kříže. Celá kompozice vychází ze starokřesťanské legendy o stromu, ze kterého první lidé Adam a Eva utrhlí jablko ráje. Právě z tohoto stromu pak byl podle této legendy vyroben kříž pro Krista. Strom je tedy křížem a kříž zároveň stromem. Dřevěné desky jsou také opatřeny otvory ve tvaru lístků, jednoho jablka (symbol poznání dobra a zla), slunce, měsíce a také několika hvězd, které představují stvoření viditelného světa a vesmíru. Barevná skla těchto vitráží takto dokreslují atmosféru klidu. Na levém okraji pak můžeme číst začátek – prolog Janova evangelia a na pravém onu zmíněnou legendu od sv. Efréma. Na kmeni stromu vidíme hada – symbol zla a neštěstí a v levé části pod stromem několik mušlí – symbol vody a křtu, který tuto disharmonii napravuje. Na oltáři - obětním stole můžeme spatřit ve středu přední desky písmeno řecké abecedy X (Chiró) a P (Pé). Je to starokřesťanské znamení – začátek slov: „Pax Christi“, tedy, „Mír Kristův“. V rozích jsou pak vyobrazeny čtyři rybky (také jeden ze symbolů křesťanství), které zde představují čtyři pisatele evangelii, jež každý po svém zpracoval v prvním století našeho letopočtu Ježíšův příběh do námi známé psané podoby. Deska obětního stolu je pak doplněna slovy Ježíše z Janova evangelia: „*Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo za své přátele položí život.*“ Na stěnách kaple navazují na tuto výzdobu citáty z bible, které buď korespondují z tématem kaple, nebo jsou zásadní pro samotné křesťanství. Celá malba včetně písma je také opatřena konturami luminiscenční barvy, takže je viditelná po nasvícení i v úplné tmě.

Kaple slouží nejen pro pravidelné bohoslužby, které probíhají každé pondělí pro naše věřící studenty, ale také jako klidová zóna, místnost pro ztišení, odpočinek, meditaci a srovnání vlastních myšlenek pro všechny zaměstnance naší školy. Do ledna roku 2022 sloužila od velikonoc roku 2020 také jako místnost hodnotového vzdělávání. V současnosti ji v tomto smyslu nahradila přímo Místnost hodnotového vzdělávání Milana Rastislava Štefánika, která se nachází přímo naproti kaple. Výtvarná kompozice kaple sv. Efréma Syrského vznikla v

⁵⁵ ZAPLATIL, Jan. *Seminární práce z předmětu: KKV/KVHVZ - Hodnotové vzdělávání*, odevzdána 19. 1. 2021

domácím atelieru ve Skryjích u Tišnova během první vlny pandemie v postní a velikonoční době v měsíci dubnu a květnu roku 2020. Prostřednictvím tohoto výtvarného díla probíhá stálá formace „krásou“ prostředí, které má působit na všechny, kteří do této kaple zavítají s jakýmkoli úmyslem. Autorem jsem já sám.⁵⁶

⁵⁶ Srov. Příloha č. 6

Závěr

Záměr a cíl této diplomové práce vyvstával s jejím postupným vytvářením a stále hlubším vhladem do souvislostí a konotací, které se vyjevovaly a nabývaly jasnějších a čířejších kontur prostřednictvím studia použité literatury. Postupně se také její psaní stalo prostřednictvím rozpomínání se na „již vytvořené“ jakýmsi zhodnocením mého dosavadního působení na VŠMT MO jako velitele čety - vychovatele a duchovního Církve československé husitské. Hodnoty a vědecký přístup k nim, který předpokládá zkoumání zkoumaného na všech úrovních, se pak v této rovině dostal k faktu, že pojem „hodnota“ není jednoznačný a jednoduchý.

Práce se ve své teoretické části zabývá detailně prostředím, ve kterém formace ke kladným hodnotám může probíhat a nástroji, které k tomu má k dispozici. Upozorňuje také na fakt, že zdroje a předobrazy vlastních armádních formačních imperativů můžeme najít a odhalit v předobzrech tzv. křesťanských ctností. Dále si také klade za cíl podpořit tezi, že stálá a správná formace žáků pozitivními hodnotami v armádním prostředí je důležitá pro změnu prizmatu, které v minulosti vedlo k nesprávným a vágním názorům na armádu jako celek, a které se někdy až příliš jednoznačně opíralo o falešnou iluzi neohrožení, jež se však zvláště v posledních dnech, z důvodu válečného běsnění na Ukrajině, ukázalo jako nesprávné a zcela chybné. Práce si také svým pojmenováním faktů vytkla za cíl, aby pomocí teoretického zpracování souvislostí mohl pedagog nabídnout zmiňované hodnoty obsažené v Kodexu etiky vojáka žákům, kteří by jej přijali za vlastní, a tak se s nimi lépe identifikovali.

Cílem této práce bylo potvrdit ve své praktické části předpoklad, že je toto prostředí výchovy natolik jiné, že výsledky zkoumání budou přinejmenším naznačovat odlišnost přístupu žáků zvláště k hodnotám, které tato práce zmiňuje primárně. Toto tvrzení se ale nijak významně nenaplnilo a stanovené hypotézy se výzkumem nepotvrdily s výjimkou hodnoty pocitu sounáležitosti, která by měla být v armádě přinejmenším patrná, avšak u studentů VŠMT tomu zřejmě, alespoň zatím oproti nestudentům VŠMT, takto není. Výsledků bylo dosaženo pomocí dotazníkového šetření mezi žáky VŠMT a vzorku vrstevníků „běžné“ populace.

Dále práce ve své praktické části představuje výsledky snahy o hodnotové vzdělávání, které je také na této škole spojeno s náboženskou formací v křesťanském společenství, jež zde působí. Zvláště je tato snaha spjata s konkrétním místem školní kaple sv. Efréma Syrského a Místností hodnotového vzdělávání Milana Rastislava Štefánika, která je na Vojenské střední škole v Moravské Třebové novinkou a mezi žáky se těší velké oblibě.

Na závěr bych velmi rád použil slova mého vedoucího práce Jiřího Pospíšila, který ve své monografii *Filosofická východiska cílů výchovy a vzdělávání* nechává prostor pro odpověď tázajícího se v prostředí svobody a pravdy, o které jsem prostřednictvím vytvoření této práce usiloval i já sám:

„Stejně jako u vzdělávacího cíle si lze i u výchovného cíle klást legitimní otázku „Proč?“ v tomto případě modifikovanou „Proč by člověk měl být dobrý (směřovat k dobru)?“⁵⁷

⁵⁷ POSPÍŠIL, Jiří. *Filosofická východiska cílů výchovy a vzdělávání v období novověkého obratu*. Olomouc: Hanex, 2009., str. 105 a 106.

Seznam zkratk:

RVP ZV – Rámcový vzdělávací plán pro základní vzdělávání

AČR – Armáda České republiky

VUML – Večerní univerzita marxismu - leninismu

NATO – Severoatlantická vojenská aliance

VOP – Vojenská odborná příprava

HVCM – Hodnotové vzdělávání sestry Cyril Mooney

CROS – Centrum pro rozvoj osobnosti a skupin

VŠMT MO – Vojenská střední škola Ministerstva obrany v Moravské Třebové

VŠMT – Vojenská střední škola v Moravské Třebové

UZSVM – Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových

Použitá literatura:

AKVINSKÝ, Tomáš. *Otázky o ctnostech III: kardinální ctnosti*. Přeložil Tomáš MACHULA. Praha: Krystal OP, 2013. Aquinata. ISBN 978-80-87183-60-1.

BĚLOHRAD, Radim. *Lidské identity, lidské hodnoty*. Praha: Dybbuk, 2016. ISBN 978-80-7438-149-2.

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona : (včetně deuterokanonických knih) : český ekumenický překlad. 12. vyd., (3. opr. vyd.). Přeložil Miloš BIČ, přeložil Josef Bohumil SOUČEK, přeložil Jindřich MÁNEK. Praha: Česká biblická společnost, 2006. ISBN 80-85810-42-5.

BIR, Nandita, MOONEY, Cyril, ed. *My jsme svět*. Ilustroval Nikola LOGOSOVÁ, přeložil Jakub VINKLÁREK. [Vinařice]: Cyril Mooney Education, 2018. ISBN 978-80-906953-6-8.

CICERO, Marcus Tullius. *O povinnostech*. Praha: Svoboda, 1970

JEŘÁBEK J. – TUPÝ J. a kol. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. 2. dotisk prvního vydání. Praha: Tauris, 2006.

KOMENSKÝ, Jan Amos. *Obecná porada o nápravě věcí lidských*. Praha: Svoboda, 1992. ISBN 80-205-0228-9.

KLUCKHOHN, C. Values and Value Orientations in the Theory of Action. In PARSONS, T. – SHILS, E. A. (eds.) *Toward a general theory of action*. 1. vyd. Cambridge: Harvard University Press, 1951, s. 388-433. ISBN [N/A].

PIEPER, Josef. *Ctnosti*. Praha: Česká křesťanská akademie, 2000. ISBN 80.85795-4.

PLATÓN. *Euthydémos: Menón*. 4., opr. vyd. Praha: Oikoymenh, 2000. Knihovna antické tradice. ISBN 80-85241-56-9.

POSPÍŠIL, Jiří. *Filosofická východiska cílů výchovy a vzdělávání v období novověkého obratu*. Olomouc: Hanex, 2009. ISBN 978-80-7409-028-8.

POSPÍŠILOVÁ, Helena, ed. *Mládež, hodnoty a volný čas*. Olomouc: Hanex, 2010. ISBN 978-80-7409-036-3.

SOBKOVÁ, Petra, Milena ÖBRINK HOBZOVÁ a Ludmila TROCHTOVÁ. *Odrazy emocí v postojích k imigrantům*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 978-80-244-5078-0.

ZAPLATIL, Jan. *Využití „Sedmi úrovněho základního plánu“ při pravidelném setkání studentů Vojenské střední školy v Moravské Třebové*, Seminární práce z předmětu: KKV/KVHVZ - Hodnotové vzdělávání, odevzdána 19. 1. 2021.

Živé hodnoty Masarykova Československa: směrodatné hodnoty pro 21. století: sborník z konferencí k 90. výročí vzniku ČSR v Brně 22. a 23. října 2008. Brno: Statutární město Brno, 2009. ISBN 978-80-254_4000-1.

Internetové zdroje:

POSPÍŠIL, J. První problém Pampaedie J. A. Komenského aneb úvaha o úpravě každé z věcí i člověka k příslušnému cíli. e-Pedagogium, 2003, III. dostupné na: https://e-pedagogium.upol.cz/artkey/epd-200303-0009_prvni-problem-pampaedie-j-a-komenskeho-aneb-uvaha-o-uprave-kazde-z-veci-i-cloveka-k-prislusnemu-cili.php

KRATOCHVÍLOVÁ Ivana, SLAVÍK Michal. *Hodnotová orientace mládeže*, dostupné na: https://researchgate.net/publication/335661795_Mladez_a_hodnoty_2010

Portál AČR, dostupné na: <https://acr.army.cz/scripts/detail.php?id=951>

Ročenka VŠMT MO, dostupné na: <https://www.vsmt.cz/files/2020-21/rocenka-2021.pdf>

Webové rozhraní HVCM, dostupné na: <https://hvcm.cz>

Zákon o vojácích z povolání. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-221>

Bílá kniha o obraně, dostupné na: https://mocr.army.cz/assets/informacni-servis/zpravodajstvi/bila-kniha-o-obrane-190511_1.pdf

Základní řád ozbrojených sil České republiky, dostupné na: <https://kvv-brno-data.army.cz/dokumenty/zakon/Z1.pdf>

Ministerstvo obrany, odbor komunikačních strategií, dostupné na:

https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.army.cz%2Fimages%2Fid_14001_15000%2F14912%2F004.doc&wdOrigin=BROWSELINK

Doktrína Armády České republiky, dostupné na:

https://www.unob.cz/fvz/struktura/k302/Documents/Doctrina_ACR.pdf

Fb VŠMT, dostupné na: <https://www.facebook.com/vojenskaskolamoravskatrebova>

Seznam grafů:

Graf 1: Pohodlný život

Graf 2: Aktivní vzrušující život, zábava

Graf 3: Vnitřní harmonie

Graf 4: Štěstí

Graf 5: Potěšení, radost

Graf 6: Krása v přírodě nebo umění

Graf 7: Národní bezpečnost

Graf 8: Svoboda

Graf 9: Bezpečnost rodiny

Graf 10: Zralá láska (ne pouze zamilovanost)

Graf 11: Kamarádství, přátelství
Graf 12: Úcta k rodičům a starším lidem
Graf 13: Ekonomické zabezpečení
Graf 14: Rovné příležitosti, sociální rovnost
Graf 15: Přijetí ostatními, pocit sounáležitosti
Graf 16: Společenské uznání
Graf 17: Sebeúcta
Graf 18: Zdraví
Graf 19: Věčný život (život po smrti), spása
Graf 20: Moudrost

Seznam příloh:

Příloha č. 1: Slib a kodex etiky vojáka z povolání a vojáka v aktivní záloze dobrovolné

Příloha č. 2: Fotografie Místnosti hodnotového vzdělávání

Příloha č. 3: Historický exkurs a výstava v Místnosti hodnotového vzdělávání a Klubu vojenské historie

Příloha č. 4: Slavnostní otevření Místnosti hodnotového vzdělávání a Klubu vojenské historie promítáním filmu o Milanu Rastislavu Štefánikovi

Příloha č. 5: Fotografie z návštěvy válečného veterána z Afghánistánu Lukáše *Hiro* Hirky, který je patronem naší školy

Příloha č. 6: Fotografie kaple sv. Efréma Syrského, Slavnostní požehnání kaple a pravidelné bohoslužby

Příloha č. 7: Certifikát o absolvování kurzu HVCM

Příloha č. 8: Pracovní listy metodiky HVCM – *Kvality lídra*

Příloha č. 9: Instrukce pro *Dotazník pro výzkum hodnot, volného času, zběhlosti v informačních technologiích, světonázoru a sociálních ohrožení*

Příloha č. 1: Slib a kodex etiky vojáka z povolání a vojáka v aktivní záloze dobrovolné

„ROZKAZ MINISTRA OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY

Slib a Kodex etiky vojáka z povolání a vojáka v aktivní záloze dobrovolné

K realizaci Koncepce výstavby profesionální Armády České republiky a mobilizace ozbrojených sil České republiky, kterou schválila vláda České republiky svým usnesením ze dne 13. listopadu 2002 č. 1140, s t a n o v u j í :

1. Slib vojáka z povolání a vojáka v aktivní záloze dobrovolné

1. Voják z povolání a voják v aktivní záloze dobrovolné skládají tento slib:

„Jako příslušník ozbrojených sil České republiky slibuji, že budu hájit zájmy České republiky a jejich občanů ve shodě se svým svědomím a přesvědčením a podle svých nejlepších schopností. Ve svém jednání se budu řídit právním řádem České republiky a předpisy ozbrojených sil. Budu sdílet, dodržovat a prosazovat hodnoty ozbrojených sil - odpovědnost, obětavost, odvahu, věrnost a čest. Budu plnit rozkazy velitelů a nadřízených a budu dbát na profesionální přístup k plnění svých povinností. Budu bránit svobodu a demokracii, v případě ohrožení vlastní nebo spojenecké země jsem připraven pro jejich obranu nasadit i svůj život.“

2. Voják z povolání nebo voják v aktivní záloze dobrovolné (voják), který se rozhodne složit slib vojáka, dobrovolně přebírá morální závazek v něm obsažený. Slavnostním způsobem se tak zavazuje dodržovat Kodex vojáka z povolání a vojáka v aktivní záloze dobrovolné (Kodex etiky vojáka). Slib nenahrazuje vojenskou přísahu a nejsou s ním spojeny žádné právní důsledky.

3. Slib vojáka se skládá důstojným a slavnostním způsobem před státní vlajkou a bojovým praporem útvaru, byl-li bojový prapor útvaru propůjčen.

4. Voják po složení slibu obdrží fotografii, pamětní list a kartičku s vytištěným textem slibu a tradičních vojenských hodnot. Složení slibu stvrzuje voják vlastnoručním podpisem kartičky a pamětního listu s textem slibu.

2. Kodex etiky vojáka z povolání a vojáka v aktivní záloze dobrovolné

5. *Kodex etiky vojáka vyjadřuje tradiční vojenské hodnoty, které má každý voják ctít a vytvářet tak základ pro vybudování a udržení důvěry veřejnosti v Armádu České republiky. Těmito hodnotami jsou:*

Odpovědnost a smysl pro povinnost

*„uvědomuj si své povinnosti,
projevuj iniciativu a tvořivý přístup ke službě“*

Tato hodnota představuje respektování a dodržování zákonů, nařízení a rozkazů. Základem je odpovědný vztah jedince k plnění povinností podle jeho nejlepších schopností. Neznamená však uposlechnutí rozkazů nadřízených, jejichž splněním by došlo ke spáchání trestného činu. Významným projevem odpovědnosti je samostatnost, iniciativa a tvořivý přístup jedince.

Obětavost

*„dej všechno, dej víc, než dostáváš,
uvědom si, že úspěch celku stojí výš než úspěch tvůj“*

Tato hodnota představuje především správné řazení priorit. Pro vojáka musí být zájmy celku nadřazeny jeho individuálním zájmům.

Odvaha

*„neboj se rozhodnout a přijímat nové výzvy,
měj sílu překonat složité, nebezpečné a riskantní situace“*

Tato hodnota představuje odhodlání, morálně-volní a duševní sílu dělat to, co je správné, i v případě možných nepříznivých následků a okolností. Velitelé a řídicí pracovníci v ozbrojených silách musí umět převzít odpovědnost a rozhodovat i ve složitých, nebezpečných a riskantních situacích.

Věrnost

*„bud' oddaný své zemi a její armádě
a loajální ke svým nadřízeným,
respektuj své spolupracovníky a podřízené“*

Tato hodnota znamená být oddán zemi a armádě, která ji brání. Znamená ztotožnění, sepeť vojáka se zájmy a osudy národa, armády, útvaru, jednotky, osoby velitele a ostatních

příslušníků celku. Blízko k této kvalitě má pojem hrdost, který vyjadřuje vztah jedince k útvaru, jednotce, ale též k vojsku, odbornosti, hodnostnímu sboru nebo hodnosti. Věrnost je významná pro vytváření a posilování sebedůvěry, pocitů jistoty, pozitivních pracovních vztahů a výkonnosti, je důležitá pro navození pocitu sounáležitosti a vytvoření vztahů soudržnosti.

Čest

*„bud' přímý a zásadový, jednej vždy
v souladu se svým svědomím, tvé poslání tě zavazuje“*

Tato hodnota je završením etických hodnot v armádě. Je motivačním činitelem a opravňuje morální rozhodnutí založená na příkladných osobních kvalitách a čistém svědomí. Čest propojuje všechny hodnoty, které jsou obsaženy v Kodexu etiky vojáka. Má blízko k mravnosti, protože čestný jedinec se ztotožňuje se skupinovými, tedy vyššími hodnotami a pracuje ve prospěch vyšších celků. Vnímání a respektování otázek cti poskytují jedincům významné intelektuální zázemí a motivaci k jednání.

6. Účelem Kodexu etiky vojáka je podporovat žádoucí chování vojáků tak, aby svědomitě a řádně konali službu podle svých sil, znalostí a schopností.

7. Kodex etiky vojáka musí být vodítkem pro každého vojáka při každém jeho jednání.“⁵⁸

⁵⁸ Ministerstvo obrany, odbor komunikačních strategií, dostupné na:

https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.army.cz%2Fimages%2Fid_14001_15000%2F14912%2F004.doc&wdOrigin=BROWSELINK, použito 14. 4. 2022.

Příloha č. 2: Fotografie Místnosti hodnotového vzdělávání

Příloha č. 3: Historický exkurz a výstava v Místnosti hodnotového vzdělávání a Klubu vojenské historie

„Již v roce 1922 byla v objektu utečeneckého tábora z let 1. světové války otevřena první česká menšinová škola v Moravské Třebové (jako součást ruského reálného gymnázia).

*Vojenské využití současného areálu Vojenské střední školy a Vyšší odborné školy Ministerstva obrany v Moravské Třebové lze datovat od roku 1934, kdy požádalo okresní hejtmanství o umístění čs. vojenské jednotky ve městě. Od 1. 9. 1935 v objektu působilo **Státní vojenské reformní reálné gymnázium**, za jehož působení byl objekt dobudován péčí vojenské správy. Za tři roky předválečné existence navštěvovalo školu přes 700 studentů, z nichž řada se zapojila do protifašistického odboje doma i v zahraničí. SVRRG bylo výběrovou střední školou mající za účel poskytnout žákům předběžné všeobecné vzdělání, jež by jim umožnilo studium na vysoké škole technické všech oborů nebo na univerzitě (vyjma oboru historie, klasické filologie a teologie, kde bylo třeba vykonat dodatečnou zkoušku z jazyka řeckého nebo latinského) a dalo jim zároveň určitou přípravu branné výchovy před vstupem do škol na důstojníky v záloze (všech zbraní).*

V letech 1939-45 byl areál využíván jako zajatecký tábor francouzských, britských a jugoslávských důstojníků (Oflag VIII F). Za uvedenou dobu jím prošlo přes 4500 příslušníků výše uvedených armád. S některými bývalými zajatci či s jejich příbuznými je dodnes udržován styk.

*Od roku 1945 do roku 1947 v objektu bylo umístěno velení 1. tankového sboru. Od r. 1947 do roku 1949 11. tanková brigáda. Od podzimu 1949 zde začala působit Vojenská škola Jana Žižky (VŠJŽ), která byla v roce 1969 přejmenována na **Vojenské gymnázium Jana Žižky (VGJŽ)**, které v areálu působilo do 30. 9. 1996.*

V souvislosti s celkovou reorganizací armády ČR byla v roce 1996 v Moravské Třebové zřízena ***Střední technická škola Ministerstva obrany***. Jejím posláním se stala výchova všestranně připravených profesionálů v duchu nejlepších demokratických tradic našeho národa. Škola spolupracuje s řadou organizací. Na prvním místě je to Československá obec legionářská, která nad ní převzala patronát. Od října 1997 nese škola čestný název "***Škola Čs. obce legionářské***" a jako výraz ocenění spolupráce při výchově mladé generace jí byl předán legionářský prapor.

Se zápisem Střední technické školy Ministerstva obrany v Moravské Třebové do rejstříku škol a na základě rozhodnutí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy o udělení akreditace vzdělávacího programu pro Vyšší odbornou školu Ministerstva obrany v Moravské Třebové byl dnem 1. června 2006 upraven název Střední technické školy Ministerstva obrany v Moravské Třebové na ***Vojenská střední škola a Vyšší odborná škola Ministerstva obrany v Moravské Třebové***.

Dne 7. října 2014 schválil ředitel Vojenského historického ústavu úpravu znaku Vojenské střední školy a Vyšší odborné školy MO. Znak VSSŠ a VOŠ MO tvarově vychází ze znaku Státního vojenského reformního reálného gymnázia, který byl zaveden v roce 1935. Znak je tvořen štítkem s dominujícími lipovými listy a na červenobílé pole položeným gotickým mečem. Ornamenty lipových listů jsou odděleny barvou modrou tak, aby celkové barevné vyznění znaku tvořilo trikoloru. Hlavní úprava znaku je vypuštění písmen zkratky Střední technické školy. “⁵⁹

⁵⁹ Ročenka VSSŠ MT MO, dostupné na: <https://www.vsmt.cz/files/2020-21/rocenka-2021.pdf>, použito 14. 4. 2022.

Místnost hodnotového vzdělávání
a Klub vojenské historie
Milana Rastislava Štefánika

„Ti, kteří si myslí, že za ně svoobodu vyfojují jimi,
si ji možná ani nezaslouží.“

„Obrokem životního může být úsilí a láska.
Tyto dva principy mi byly kompasem, když jsem se vydal na cestu...“

„Vojáci Československé republiky! Přikazina k Vám
jako bratr, který stál u kolečky našeho vojska a chce až do posledního
okamžiku sdílet jeho osud...“ (z projevu k čil. legiím v Rusku)

M. R. Štefánik

95. let areálu školy

Barákový tábor z roku 1916

Pohled na tábor od Křížového vrchu

První baráky byly dřevěné a jejich budování se začalo v průběhu roku 1915. Za roky se táboru přezdívalo „řebovské nové město“.

V roce 1936 došlo k další etapě přestavby. Byla postavena budova učebního bloku, atletický stadion a další úpravy budov pro potřeby vojenského gymnázia.

Po rozšíření tankových jednotek v areálu tábora po roce 1945 dochází k budování tankových garží, tankového cvičiště a opravám stávajících budov.

Novou tvář dostal areál v průběhu 70. a 80. let, kdy probíhala výstavba ubytoven žáků, kotelny, budovy velitelství, druhé tělocvičny, kuchyně a jídelny, ošetrovny, ubytovny pro vojáky z povolání, speciálních učeben a generální rekonstrukce učebního bloku.

V 90. letech se již jen rekonstruovala budova internátu „A“ a byla postavena nová vstupní brána.

Fotografie z období Ruského gymnázia

Sál Na Pisku

Státní vojenské reformní reálné gymnázium

1935 V.O. 73 - 2/13

Text of a newspaper article or official notice, partially legible.

Text of a newspaper article or official notice, partially legible.

Official document or certificate with a signature.

Official document or certificate with text and a signature.

Zpráva o činnosti Státního vojenského reformního reálného gymnázia.

Do školy chodily děti, odcházeli cvičivní mladí muži

1

**VÝROČNÍ ZPRÁVA
ČSL. STÁT. VOJ. REF.
REÁL. GYMNASIA
V MOR. TŘEBOVÉ
S V R R G
1 9 3 5 / 3 6**

E. Statistický přehled školy.

	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32
A) Počet žáků																	
Původně ž. z 1935/6	50	49	38	36	32	31	30	28	27	23	20	17	15	13	11	9	8
Sběra nároky										1	2	4	7	11	15	21	26
Celkem	50	49	38	36	32	31	30	28	27	31	22	21	17	13	11	9	8
Z toho pokračovatelů																	
opětárně	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
z 1935/6	48	47	36	34	30	29	28	26	25	29	20	19	15	11	9	7	6
Sběra nároky	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Celkem	50	49	38	36	32	31	30	28	27	31	22	21	17	13	11	9	8
Z toho učitelů																	
učitelů	47	45	35	32	28	26	24	22	20	18	15	12	10	8	6	5	4
učitelů	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Celkem	49	47	37	34	30	28	26	24	22	20	17	14	12	10	8	7	6

	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32
B) Přijetí žáků																	
1. třída	15	10	9	7	6	5	4	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1
2. třída	12	10	8	7	6	5	4	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1
3. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
4. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
5. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
6. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
7. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
8. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
9. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
10. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
11. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
12. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
13. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
14. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
15. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
16. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
17. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
18. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
19. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
20. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
21. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
22. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
23. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
24. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
25. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
26. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
27. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
28. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
29. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
30. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
31. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
32. třída	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

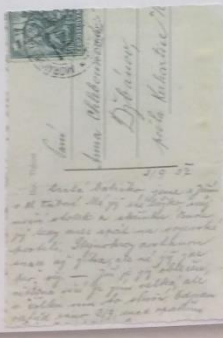
V první ročníku studovala dokonce jedna žákyně, platilo se školné a žáci spíše prospívali

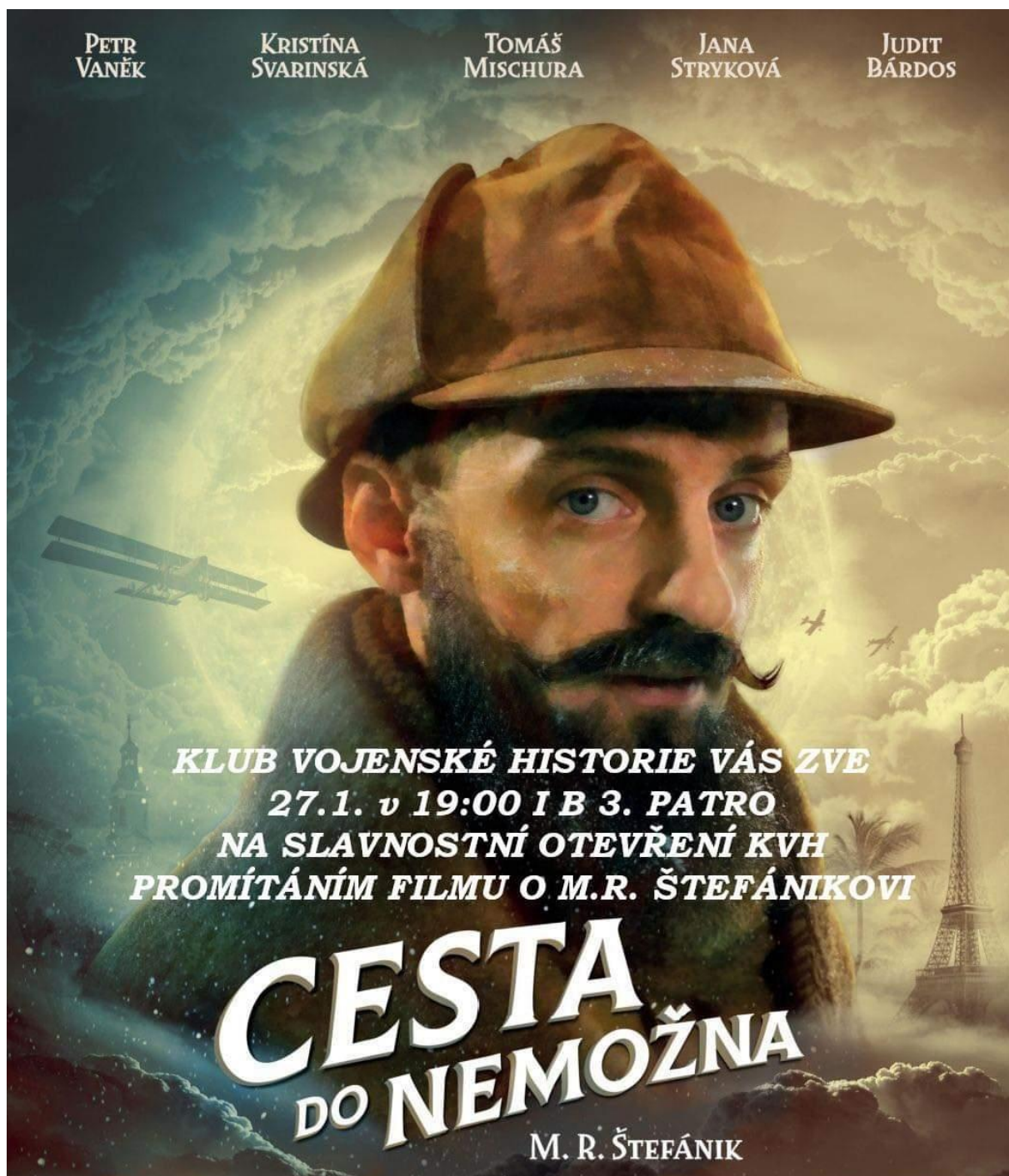
Učitelský sbor

Školový znak školy

Příloha č. 4: Slavnostní otevření Místnosti hodnotového vzdělávání a Klubu vojenské historie promítáním filmu o Milanu Rastislavu Štefánikovi

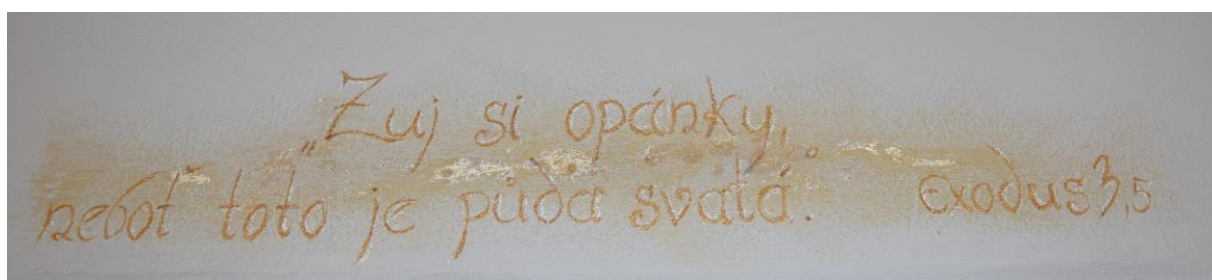

**Příloha č. 5: Fotografie z návštěvy válečného veterána z Afghánistánu
Lukáše *Hiro* Hirky, který je patronem naší školy**

Příloha č. 6: Fotografie kaple sv. Efréma Syrského, slavnostní požehnání kaple a pravidelné bohoslužby

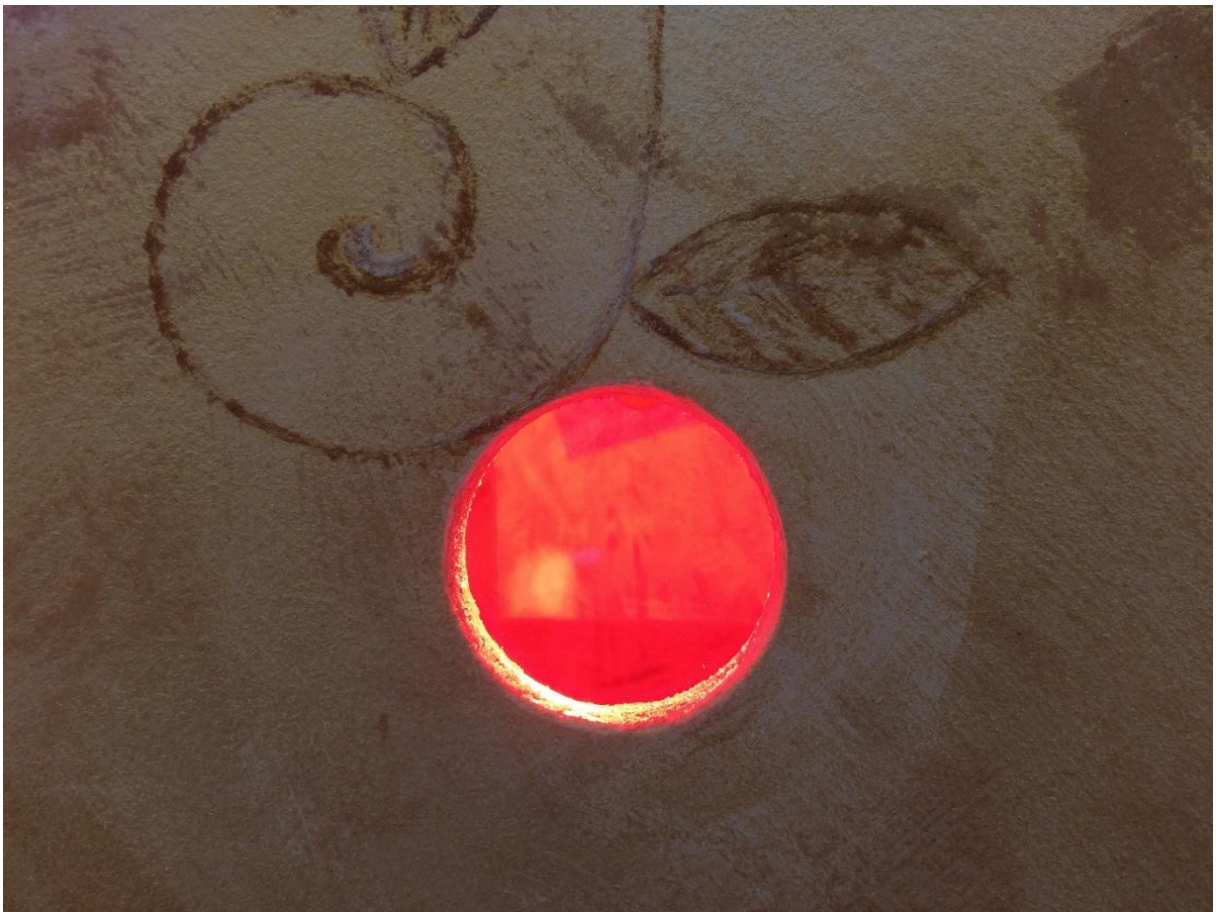

Od stromu života
Ke kříži
Od dřeva ke dřevu
a z Eozenu na Sion.

Ze Sionu směrem
Ke společenství
a od společenství
Ke Království.

sv. Efrém Syrejský

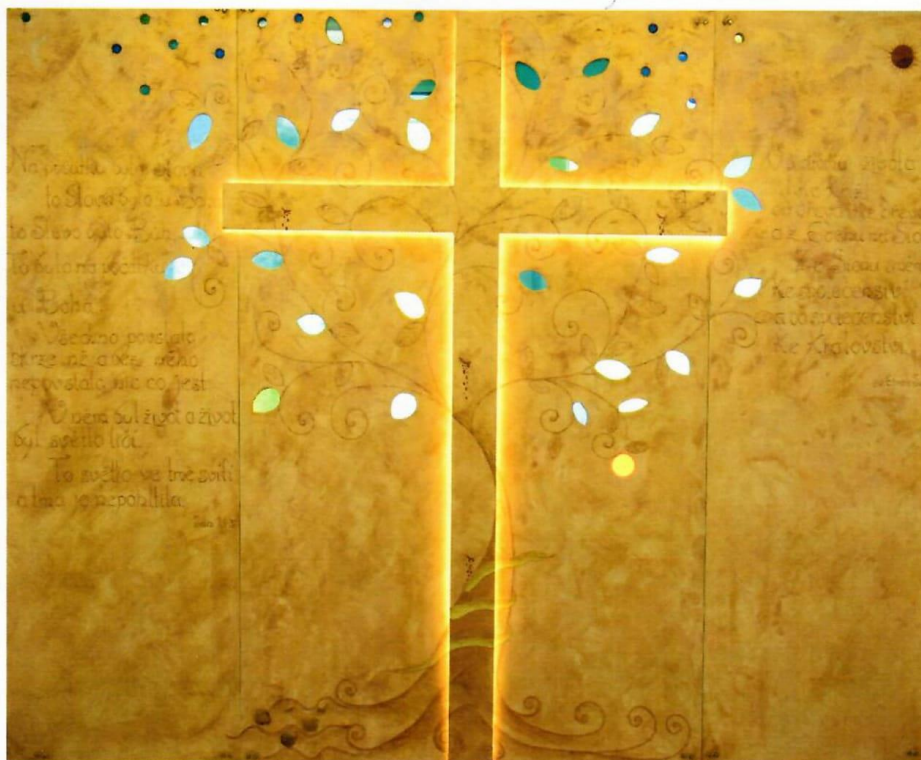

*Vážení zaměstnanci a žáci naší školy
Zveme Vás na slavnostní Bohoslužbu a požehnání kaple
sv. Efréma Syrského*

**Ve středu 29. 9. 2021 v 15:00 hodin na svátek archanděla Michaela
– patrona všech vojáků
internát „B“ – 3 patro.**

Pozvání přijali a Bohoslužbu povedou:
brněnský biskup Církve československé husitské Juraj Jordán Dovala
emeritní biskup Církve československé husitské Petr Šandera
farářka Církve československé husitské v Moravské Třebové Ivana Krejčí

Po skončení Bohoslužby bude připraveno malé pohoštění pro všechny zúčastněné.

*Zveme Vás
na*

*Bohoslužby ve školní kapli
a navazující společenství*

*každé pondělí v 19:00
Internát "B" - 3 patro*

Přijď a prožij to...

Příloha č. 7: Certifikát o absolvování kurzu HVCM

číslo osvědčení: 2021044M

Osvědčení

Jan Zaplatil

Jméno, příjmení, titul

18.3. 1974

Narozen/a

Absolvoval/a akreditovaný vzdělávací program
v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků

Hodnotové vzdělávání sestry Cyril Mooney

Akreditace vzdělávacího programu udělena MŠMT ČR
na základě zákona č. 563/2004 Sb.,
o pedagogických pracovnících v platném znění

Metodologie a práce s učebnicemi

v rozsahu dotace 16 hodin

Vzdělávací program byl akreditován MŠMT v rámci systému dalšího vzdělávání
pedagogických pracovníků pod č.j.: 7358/2018-3-234

Michaela Stoilova

Lektor/ka 1

Magdalena Kučerová

Lektor/ka 2

Datum zahájení: 17.3. 2021

Datum ukončení: 19.3. 2021

Místo konání: online

Osvědčení vydáno dne: 29.3. 2021

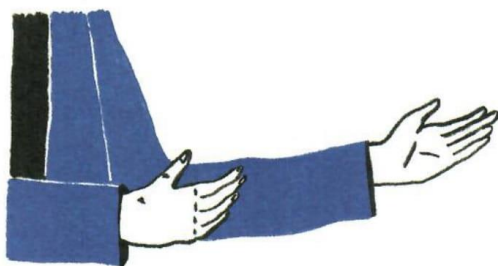

Cyril Mooney Education, z.s.
Družstevní 490
273 07 Vinařice
IČ: 03923274
www.skolacyril.org

8 CO ZNAMENÁ VÉST?

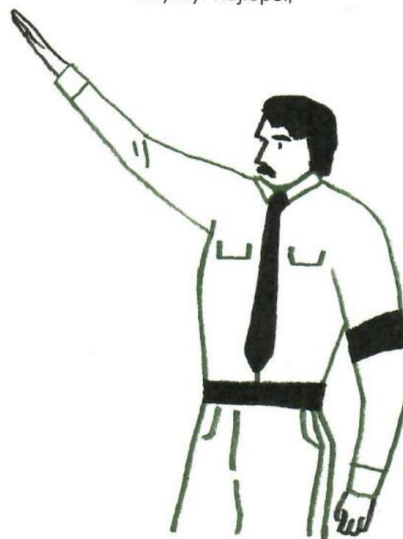
Podívejte se na tento seznam výroků o vůdcovství a vůdcích. Označte si ty, které považujete za pravdivé. Lídr:

32

- si může dělat, co chce;
- cítí vnitřní potřebu vést;
- je ztělesněním ideálu;
- je ochoten riskovat;
- myslí na ostatní dřív než na sebe;
- se nikdy nemýlí;
- se za každých okolností snaží porazit odpůrce;
- je člověk na důležité pozici;
- vede a neschovává se za ostatní.

- vede ostatní správnou cestou;
- musí být fyzicky zdatný;
- musí být dominantní;
- musí mít odvahu stát si za tím, co si myslí, že je správné;
- musí být nejlepší ve všem, co dělá;
- může vést klidně a mírně;
- také musí umět následovat;
- musí být pokorný;
- bojuje proti autoritám;
- využívá druhé lidi k uspokojení svých vlastních potřeb a k tomu, aby byl nejlepší;

Ve skupině si ukažte, které výroky jste si označili.
Po diskuzi si zkuste definovat, co je, a co není vůdcovství.

- **Vůdcovství je**
- **Vůdcovství není**

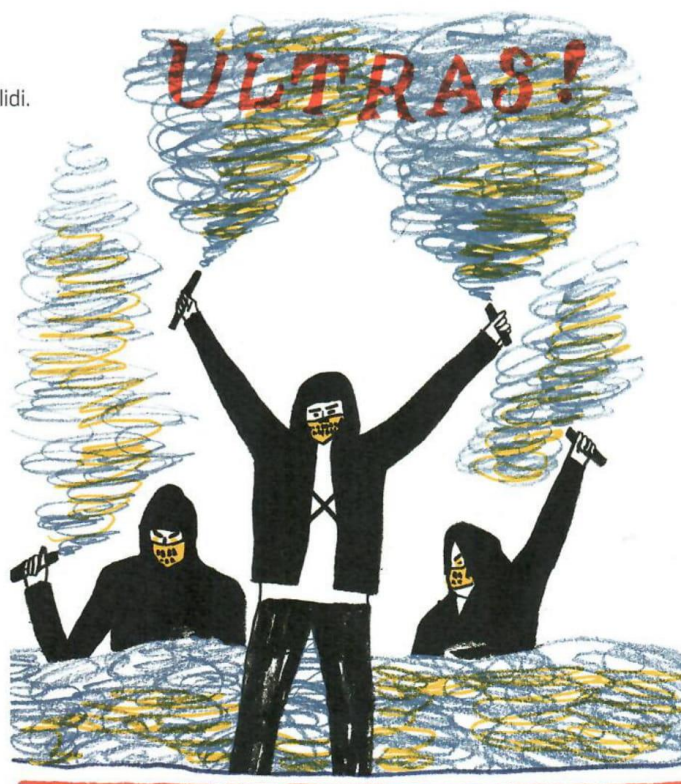

Ze skupiny vyberte někoho, kdo nahlas přečte vaše definice nebo je napište na tabuli.

Učitel přidělí každé skupině jednu nebo dvě definice.
Připravte si scénku, kde předvedete danou definici.
Scénka by měla znázornit:

- formu vůdcovství;
- postoj lídra;
- účinek na vedené lidi.

Předvedte scénku.

33

Komentujte předvedené scénky a popovídejte si o prezentovaných představách.

- Jak se lídr choval?
- Byl to skutečný vůdce? Proč? Proč ne?
- Jaký účinek tato forma vůdcovství měla?
- Snažte se najít příklady formy vůdcovství, kterou jste právě viděli, v reálném životě.

Přemýšlejte o tom, co jste právě viděli, a povídejte si o následujících otázkách:

- Která forma vůdcovství způsobuje pouliční výtržnosti a jiné druhy ničivých nepokojů?
- Které postoje vůdců vyvolávají extrémní reakce lidí?

Teď uvažujte o své škole a třídě.

- Jaké povinnosti mají třídní lídři nebo školní parlament?
- Jakým druhem vůdců by měli být?
- Jak by měli na chování lídrů reagovat ostatní žáci?

O vůdcích a přístupu k vedení lidí jste hodně přečetli, slyšeli a viděli. Teď přemýšlejte o sobě.

- Stanete se lídry, když je to nutné?
- Následujete vůdce, když je to zapotřebí?
- Potřebujete změnit svůj postoj k vůdcům?

34

Přemýšlejte o poselství následujícího úryvku z knížky o rackovi Jonathanovi.

„Jonathane, nechápu, jak můžeš milovat hordu ptáků, kteří tě před chvílí chtěli zabít.“

„Ale Fletchi, ovšem, že zrovna tohle nemiluji! Nemiluji nenávist a zlo. Musíš se naučit vidět skutečného Racka, to dobré v každém z nich a pomáhat jim, aby to v sobě objevili i oni sami. To je podle mne láska. Když tohle pochopíš, je to docela zábavné.“

(Richard Bach, *Jonathan Livingston Racek*)

Uvažujte o problémech ve své třídě nebo škole. Jak můžete, jakožto žák sedmé třídy, zasáhnout? Vytvořte skupinu, kterou povede jeden člověk jako vedoucí. Společně vypracujte určitý plán a uskutečňte ho jako tým. Vůdce musí ostatní motivovat, ale spolupracovat musí všichni členové týmu.

Zjistěte další problémy a ve skupině se střídejte ve vedení při jejich řešení.

Příloha: č. 9 Instrukce pro *Dotazník pro výzkum hodnot, volného času, zběhlosti v informačních technologiích, světonázoru a sociálních ohrožení*

Sběr dat pro výzkum

hodnot, volného času, zběhlosti v informačních technologiích, světonázoru a sociálních ohrožení

instrukce pro členy výzkumného týmu

Gestor výzkumu: PhDr. Jiří Pospíšil, Ph.D.

1. Sběr dat je možno provádět pouze elektronicky. Dotazník je dostupný na adrese:

<https://www.socialsurvey.eu/leisure2020/cs>

Tuto adresu můžete sdílet respondentům a požádat je o vyplnění online.

Zde je možné dotazník elektronicky vyplnit. Tisk dotazníku může posloužit jako pomůcka.

První položkou dotazníku je kód výzkumníka. Tento kód je v případě studentů **studijní číslo ze STAGu (např. C20139)**. Kód slouží ke zjištění, zda výzkumník odevzdal dohodnutý počet dotazníků. Své respondenty tedy **upozorněte, aby jej ve Vašem zájmu vyplnili**.

Prosím nabádejte respondenty **k pečlivému vyplnění**, ale v případě, kdy data chybí, **je v žádném případě nedomýšlejte!!!** Při sběru platí zásada, že má přednost kvalita před kvantitou. Raději méně dobře vyplněných dotazníků, než velké množství s pochybnými údaji.

Vyplňování funguje spolehlivě v nejnovějších verzích prohlížečů Microsoft Edge, Google Chrome a Mozilla Firefox.

Na tabletech a mobilních telefonech prosím používejte **Google Chrome**, Firefox často nedostačuje paměťově a seká se.

2. **Dotazník bude dostupný od 15. 12. 2020 do 30. 6. 2021.**
3. Dotazník je určen pro respondenty **od 15 let, horní věková hranice není stanovena.**
4. Sběr dat prosím provádějte a dokončete **nejpozději do 15. 6. 2021.**
5. **Požadavky na respondenty**

Z jedné domácnosti mohou být zastoupeni maximálně 1 - 2 respondenti. Jsou-li respondenti z jedné domácnosti dva, potom **nesmí být ze stejné generace.** V jedné domácnosti lze tedy dotazovat např. rodiče a dítě nebo rodiče a prarodiče, ale nikoliv oba rodiče nebo oba prarodiče.

Od každého člena výzkumného týmu (včetně studentů) očekáváme zastoupení respondentů alespoň přibližně podle následující tabulky tak, aby byly zmapovány všechny věkové skupiny:

	< 20 let	20 - 24 let	25 - 34 let	35 - 44 let	45 - 54 let	55 - 64 let	> 64 let
Muži	1	1	2	2	2	1-2	1

Ženy	1	1	2	2	2	1-2	1-2
------	---	---	---	---	---	-----	-----

Podle velikosti obce by měli být zastoupeni:

- 4 respondenti z obcí do 2 000 obyvatel
- 3 respondenti z obcí 2 000 – 5 000 obyvatel
- 3 respondenti z obcí 5 000 – 15 000 obyvatel
- 3 respondenti z obcí 15 000 – 60 000 obyvatel
- 4 respondenti z obcí nad 60 000 obyvatel (krajská města s výjimkou Brna, Ostravy a Plzně)
- 3 respondenti z obcí nad 150 000 (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň)

Pokuste se prosím počty zastoupených respondentů dodržet. Je samozřejmě možné se navzájem domluvit a zastoupení obcí získat ve spolupráci s jinými studenty (např. student z velkoměsta bude mít pouze respondenty z velkoměsta, jiný zase z okresního města, někdo další z malé vesnice). Společné zastoupení takto propojených studentů však musí proporčně odpovídat výše uvedené tabulce a počtům dle obcí.

S respondenty, kteří nejsou natolik počítačově zdatní, aby dotazník vyplnili sami, jej vyplňuje společně výzkumník. Při zadávání preferencí postojů, míry ohrožení a jiných otázek, u nichž se vyskytuje otevřená spojitá škála, si výzkumník může vyrobit pomůcku (pravítko, papírové měřítko), na kterém respondent ukáže míru svého postoje nebo ohrožení. Tento údaj potom co nejvěrněji přeneste do online formuláře.

6. Každý zapojený student **zajišťuje cca 20 ks dotazníků**, podle pravidel dohodnutých s vyučujícím.

Prosím instruujte respondenty, aby vyplňovali všechny položky dotazníku a zejména v oblasti volnočasových aktivit **nezapomínali na aktivity, které jsou sezónní** (např. lyžování, plavání,).

Snažte se respondenty poučit, že mezi volnočasové aktivity nepatří práce, škola, příprava na školu, povinné domácí práce apod.

Volnočasové aktivity se vybírají z nabídky. Pouze pokud opravdu v nabídce aktivita není, použijte poslední položku seznamu Jiná aktivita a zadejte její popis. Vzhledem k rozsahu katalogu (více než 350 položek) by se **jiné aktivity neměly vyskytovat téměř vůbec**. Při zpracování tištěného dotazníku proveďte zařazení aktivity dle katalogu k nejbližší možné aktivitě. **Položku jiná aktivita používejte opravdu jen tehdy, když v katalogu aktivitu nenajdete a ani se obsahově nekryje s jinou blízkou aktivitou.**

7. V případě jakýchkoli nesrovnalostí, technických problémů nebo dotazů mne prosím kontaktujte na emailu jiri.pospisil@upol.cz nebo tel. 739 249 028.